

Inventarislijst

ProcesId	Document nummer	Bestandsnaam export	Weigeringsgrond
8376	00001	9-parafenroute collegebesluit en raadsmededeling Brandveiligheid Binnenhof.pdf	5.1.2.e
8376	00002	10781506 Raadsmededeling brandveiligheid Binnenhof.docx	
8376	00003	9 parafen collegebesluit en raadsmededeling brandveiligheid Binnenhof-complex.pdf	5.1.2.e
8376	00004	Besluit last onder dwangsom Rijksvastgoedbedrijf.docx	5.1.1.b, 5.1.2.e
8376	00005	Besluit last onder dwangsom Ministerie AZ.docx	5.1.1.b, 5.1.2.e
8376	00006	FW TK Kamerbrief over beëindiging kantoor- en bijeenkomstfunctie ministerie van AZ op Binnenhof.pdf	5.1.2.e
8376	00007	Controle brandweer Binnenhof.pdf	5.1.2.e
8376	00008	111f452c-29a4-4cd9-9ffd-f10262cbffb4.jpeg	5.1.2.e, BR
8376	00009	3991bfea-69e0-44ee-a889-b19473da9f87.jpeg	BR
8376	00010	4079e003-05dd-4d5d-8024-0f4dd49e1da0.jpeg	5.1.2.e, BR
8376	00011	7016c057-c9e7-4247-b486-9044d1495077.jpeg	5.1.2.e, BR
8376	00012	8e33132b-ea74-4f2d-b746-159e6c4a0641.jpeg	5.1.2.e, BR
8376	00013	c0ed968a-2124-4758-aa93-8a2cb20e2bee.jpeg	5.1.2.e, BR
8376	00014	adcd637d-7d30-4e0f-a7c7-03e76cffe75a.jpeg	5.1.2.e, BR
8376	00015	e7c9fa3d-bdae-4d65-8727-939c383d4dc7.jpeg	5.1.2.e, BR
8376	00016	opnamerapport brandveiligheid binnenhof 23092024.pdf	5.1.2.e

From: "5.12.e"
Sent: Sat, 27 Jul 2024 11:52:09 +0200
To: "Robert van Asten" <robert.vanasten@denhaag.nl>; "Saskia Bruines" <saskia.bruines@denhaag.nl>; "Mariëlle Vavier" <marielle.vavier@denhaag.nl>; "Arjen Kapteijns" <arjen.kapteijns@denhaag.nl>; "Hilbert Bredemeijer" <hilbert.bredemeijer@denhaag.nl>; "Martijn Balster" <martijn.balster@denhaag.nl>; "Robert Barker" <robert.barker@denhaag.nl>; "Nur Icar" <nur.icar@denhaag.nl>
Cc: "5.12.e" <5.12.e@denhaag.nl>; "5.12.e" <5.12.e@denhaag.nl>; "5.12.e" <5.12.e@denhaag.nl>; "5.12.e" <5.12.e@denhaag.nl>; "5.12.e" <5.12.e@denhaag.nl>
Subject: 9-parafenroute: collegebesluit en raadsmededeling Brandveiligheid Binnenhof
Attachments: VOORNEMEN TOT HANDHAVING AZ.docx, VOORNEMEN TOT HANDHAVING RVB.docx, 10781506 Raadsmededeling brandveiligheid Binnenhof.docx, 10781506 voorblad Raadsmededeling Binnenhof.pdf, College besluit opleggen last onder dwangsom AZ en RVB.docx

Geachte collegeleden,

Zoals door de burgemeester aangekondigd, stuur ik u bijgaand het collegebesluit inzake oplegging van last onder dwangsom aan het ministerie van Algemene Zaken en aan het Rijksvastgoedbedrijf, alsmede de raadsmededeling over Brandveiligheid Binnenhof.

Graag ontvang ik uw reactie voor **maandag 29 juli 09.00 uur**.

Met vriendelijke groet,

5.12.e
5.12.e
5.12.e

Den Haag

dienst dienstcode

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Aan: de Gemeenteraad

Ons Kenmerk

BSD/10781506

Dienst

Bestuursdienst

Afdeling

Directie Veiligheid

Telefoonnummer

14070

Datum

30 juli 2024

Onderwerp

Brandveiligheid Binnenhof

Bij brief van 24 juni 2023 heeft het college - onder voorwaarden - ingestemd met het gebruik van de bouwdelen van het Binnenhof-complex (bouwdelen Binnenhof 17-20) door het Ministerie van AZ (hierna: het Ministerie) tot uiterlijk 31 juli 2024.

In verband met het aflopen van deze termijn en de vertrapte uit te voeren noodzakelijke bouwkundige werkzaamheden voor de tijdelijke huisvesting op de Bezuidenhoutseweg 73, heeft het Ministerie op 28 juni 2024 een nieuwe gebruiksmelding ingediend. In de melding wordt gesproken over een gefaseerde uithuizing, welke tot 31 juli 2025 zal duren. Dit is bij brief van 11 juli 2024 nader toegelicht. In de brief wordt – vanwege de vertrapte bouwplannen en de daarmee samenhangende gefaseerde uithuizing – verzocht om het gebruik van bouwdelen van het Binnenhof-complex door het Ministerie, tot uiterlijk 31 juli 2025 toe te staan.

De brandweer is naar aanleiding van deze gebruiksmelding gevraagd om te adviseren uit oogpunt van brandveiligheid.

Gelet op het advies van de brandweer acht het college het niet langer verantwoord om in te stemmen met het voortdurende gebruik van het Binnenhof-complex door het Ministerie. Het is evident dat de wettelijke voorschriften omtrent brandveiligheid uit het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) in dit verband worden geschonden. Het college ziet zich dan ook genoodzaakt om zowel het Rijksvastgoedbedrijf als het Ministerie onder oplegging van een dwangsom te gelasten om de overtredingen te beëindigen en beëindigd te houden. Dat betekent dat het Ministerie wordt gelast het Binnenhof te verlaten.

Bij de afweging om handhavend optreden heeft het college in aanmerking genomen dat zwaar gewicht dient te worden toegekend aan de brandveiligheid in zijn algemeenheid. De situatie in het Binnenhof-complex kan eenvoudig leiden tot een onbeheersbare brand. Dit geeft grote risico's voor eventueel achtergebleven personen en het brandweerpersoneel, waarbij het realistisch is te veronderstellen dat een brand leidt tot een totaalverlies van het complex. In het bijzonder geldt dat een zwaar gewicht toekomt aan het belang van de medewerkers van AZ om niet blootgesteld te worden aan acute brandveiligheidsrisico's. Er is nog altijd een substantieel aantal medewerkers van AZ werkzaam in de betreffende bouwdelen.

Het gefaseerde verhuisplan dat AZ heeft voorgesteld doet daar niet aan af. Volgens dat plan blijven er hoe dan ook 80 medewerkers werkzaam in het Binnenhof tot aan de oplevering van de Bezuidenhoutseweg 73 medio 2025. Het college acht het vanuit het oogpunt van brandveiligheid onverantwoord om een dermate hoog aantal medewerkers nog langer gebruik te laten maken van de bouwdelen.

De grenzen van het verantwoord brandveilig kunnen gebruiken van de bouwdelen, zijn nu bereikt. Dat in het verleden risicobeperkende maatregelen zijn getroffen, laat onverlet dat het Binnenhof-complex in essentie brandonveilig is. Daarbij acht het college ook van belang dat nu de renovatie van het Binnenhof-complex reeds is aangevangen en in een steeds verder gevorderd stadium raakt, de situatie ter plaatse meer en meer aan verandering onderhevig is. De veranderlijkheid van de situatie compliceert de bereikbaarheid van het complex voor de brandweer. Dit wordt bevestigd door de brandweer. Bovendien kan niet worden uitgesloten dat de veranderlijkheid van de situatie ook nadelige gevolgen zal hebben voor de vluchtmogelijkheden voor de gebruikers.

Het college begrijpt dat handhavend optreden de werkzaamheden van AZ kan bemoeilijken en dat mogelijk processen zullen worden verstoord. Het college acht dit belang echter niet zwaarwegend genoeg om in weerwil van de acute veiligheidsrisico's die door de brandweer zijn geconstateerd, een langer durend gebruik van het Binnenhof-complex toe te staan.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Ilma Merx

Jan van Zanen

From: "5.12.e" "
Sent: Fri, 16 Aug 2024 17:32:18 +0200
To: "Robert van Asten" <robert.vanasten@denhaag.nl>; "Saskia Bruines" <saskia.bruines@denhaag.nl>; "Mariëlle Vavier" <marielle.vavier@denhaag.nl>; "Arjen Kapteijns" <arjen.kapteijns@denhaag.nl>; "Hilbert Bredemeijer" <hilbert.bredemeijer@denhaag.nl>; "Martijn Balster" <martijn.balster@denhaag.nl>; "Robert Barker" <robert.barker@denhaag.nl>; "Nur Icar" <nur.icar@denhaag.nl>
Cc: "5.12.e" "<5.12.e@denhaag.nl>; "5.12.e" "<5.12.e@denhaag.nl>; "5.12.e" "<5.12.e@denhaag.nl>; "5.12.e" "<5.12.e@denhaag.nl>; "5.12.e" "<5.12.e@denhaag.nl>
Subject: 9 parafen: collegebesluit en raadsmededeling brandveiligheid Binnenhof-complex
Attachments: Besluit last onder dwangsom Rijksvastgoedbedrijf.docx, Besluit last onder dwangsom Ministerie AZ.docx, College besluit opleggen last onder dwangsom AZ en RVB.docx, Raadsmededeling brandveiligheid Binnenhof-complex.docx

Geachte collegeleden,

Op verzoek van de burgemeester stuur ik u het collegebesluit inzake oplegging van last onder dwangsom aan het ministerie van Algemene Zaken en aan het Rijksvastgoedbedrijf, alsmede de raadsmededeling over Brandveiligheid Binnenhof na indiening van de zienswijze vanuit AZ en de RVB.

Graag ontvang ik uw reactie voor maandag 19 augustus voor 11.00 uur.

Met vriendelijke groet,

5.12.e

5.12.e

5.12.e

Retouradres Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

De Staat
T.a.v. het Rijksvastgoedbedrijf

Per e-mail:
5.1.2.e @rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
BSD/10785193
Dienst
Bestuursdienst
Afdeling
Directie Veiligheid
Doorkiesnummer
14070

Datum
19 augustus 2024

Onderwerp
Last onder dwangsom

Geachte 5.1.2.e

Hierbij informeren wij u dat dat wij met toepassing van een last onder dwangsom handhavend optreden in verband met de situatie omtrent brandveiligheid met betrekking tot het Binnenhof-complex (bouwdelen Binnenhof 17-20).

Achtergrond

U is bekend dat het Binnenhof-complex niet voldoet aan de minimale brandveiligheidseisen die in Nederland aan bouwwerken worden gesteld. De brandonveiligheid van het Binnenhof-complex is in 2008-2010 voor het eerst geconstateerd en sindsdien herhaaldelijk in verschillende onderzoeken bevestigd.

Op het gebied van beheersbaarheid van brand schiet het Binnenhof-complex tekort. De aanwezige brandcompartimenten zijn veel groter dan voorgeschreven en ook de mate van brandwerendheid tussen die compartimenten is niet overal voldoende of betrouwbaar. Aanpassen van deze compartimentering is, mede gezien de monumentale status, niet mogelijk zonder een integrale renovatie van het gehele complex. Het effect van deze tekortkoming is dat een brand in de gebouwen door de brandweer zeer lastig te bestrijden en daarmee te stoppen is. De situatie kan eenvoudig leiden tot een voor de brandweer onbeheersbare brand. Ondanks een ongetwijfeld zeer grote en daarmee risicovolle brandweerinzet, blijft er een reële kans bestaan dat een brand niet kan worden gestopt bij grenzen van de gebouwdelen en ook niet bij de perceelsgrenzen binnen het Binnenhof-complex. Hierdoor ontstaat het risico dat een brand zich uitbreidt naar een ander perceel/bouwdeel. Mede vanwege deze brandveiligheidsrisico's is in 2015 besloten tot grootschalige en integrale renovatie van het Binnenhof-complex.

In 2017 heeft het Rijksvastgoedbedrijf (hierna: RVB) een melding brandveilig gebruik gedaan en daarbij aangegeven dat de bouwdelen nog tot 2020 in gebruik zullen blijven. Nadien zijn verschillende aanpassingen met het oog op de brandveiligheid doorgevoerd (veilig vluchten) en heeft de brandweer

de melding op 1 maart 2018 bevestigd. Daarbij is aangegeven dat de melding voldoet aan de voorschriften en is aangegeven dat de bouwdelen, voor de omschreven periode, in gebruik mogen worden genomen als Kantoorfunctie, Bijeenkomstfunctie, en Industriefunctie. Tevens heeft de brandweer aangegeven dat de brandveiligheid de verantwoordelijkheid blijft van de eigenaar en gebruiker.

Vanwege vertraging bij de start van de renovatie en het gereedmaken van de tijdelijke huisvesting heeft het RVB eind 2020 verzocht om 'verlenging van de gebruiksmelding' en verzocht om het gebruik van het Binnenhof-complex tot eind 2021 toe te staan.

Met het oog op de gewenste verlenging van het gebruik is op 2 november 2020 een rondgang gemaakt door het Binnenhof-complex door toezichthouders van de brandweer. De brandweer heeft geconcludeerd dat er op dat moment geen acute brandgevaarlijke situatie bestond in het Binnenhof-complex. De vluchtveiligheid van de aanwezige personen is met de in stand gehouden beheersmaatregelen voldoende gewaarborgd. Wel maakte de brandweer zich toen al zorgen over hoe lang deze situatie met het oog op met name de brandveiligheidsinstallaties in stand kan worden gehouden.

Op 10 december 2020 hebben wij het RVB bericht dat het gebruik van het Binnenhof-complex tot eind 2021 zal worden toegestaan. Daarbij is echter aangegeven dat de grenzen van de brandveiligheid van het complex in zicht zijn.

In een brief van 8 november 2021 heeft het RVB nogmaals verzocht om in te stemmen met een langer gebruik van delen van het Binnenhof-complex, waaronder de bouwdelen Binnenhof 17-20 (Algemene Zaken), tot medio 2023.

De brandweer heeft op 29 november 2021 negatief geadviseerd over de gevraagde verlenging. Bij brief van 21 december 2021 hebben wij het RVB bericht dat wordt ingestemd met een verlenging van het gebruik van de bouwdelen, maar alleen tot uiterlijk 1 juni 2022 en onder de volgende voorwaarden:

1. Het RVB informeert ons uiterlijk op 1 februari 2022 aan de hand van een planning wanneer de uithuizing zal plaatsvinden, waarbij uiterlijk op 1 juni 2022 het doorlopend gebruik van het complex beëindigd wordt en
2. Het RVB informeert ons op dezelfde datum over de additionele maatregelen die in het bestaande complex zijn getroffen om de brandveiligheid ondanks de gebrekkige voorzieningen toch zo goed mogelijk te waarborgen.

Naar aanleiding van deze brief heeft het RVB bij brief van 28 januari 2022 aangegeven bezwaar te hebben tegen de gestelde termijn van 1 juni 2022. Daarbij heeft het RVB aangegeven dat het binnen de gestelde termijn niet mogelijk is om Algemene Zaken (hierna: AZ) uit te huizen.

Partijen hebben zich bereid verklaard om naar aanleiding van de bezwaren van het RVB in overleg te treden over de mogelijkheid om het gebruik na 1 juni 2022 toe te staan. Het RVB is gevraagd om concrete risicobeperkende maatregelen uit werken. De maatregelen zijn beschreven in de notitie "Verlengd gebruik Algemene Zaken, Grafelijke zalen en Nieuwspoort, uitwerking risico beperkende maatregelen" van 30 mei 2022 en gaan in op:

- Het beperken van aanwezige gebruikers;
- Het verlagen van brandrisico's;
- Het optimaliseren van bewaken en alarmeren;
- Het voorkomen van belemmeringen voor de inzet van de brandweer.

Er zijn vervolgens veertien concrete risicobeperkende maatregelen uitgewerkt:

1. *Er wordt een nieuwe brandscheiding aangebracht tussen Eerste Kamer en AZ.*
2. *AZ zal alleen voor het primaire proces noodzakelijke bijeenkomsten binnen het gebouw toestaan. Niet voor het primaire proces noodzakelijke bijeenkomsten en evenementen worden elders gehuisvest.*
3. *Bij ontvangsten in het Treves-gebied zullen de organisatorische maatregelen zodanig vorm gegeven zijn dat veilig vluchten voor bezoekers geborgd kan worden.*
4. *AZ zal bezoekers extra veiligheidsinstructies geven. Denk aan een instructiekaart vanuit de gastheer richting de gasten over hoe te handelen bij een calamiteit.*
5. *Het RVB stelt een V&G coördinator aan die alle werkplannen van uitvoerende partijen controleert en stuurt op het herijken en bijstellen van de benodigde voorzieningen op deze vluchtroutes.*
6. *De bouwplaats beveiligingsorganisatie controleert per werkdag frequent of vluchtroutes beschikbaar zijn en voldoen.*
7. *AZ handhaaft op het verwijderen van opslag, dozen en op opslag van andere potentieel brandbare materialen die niet noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van het primaire proces. Zaken die wel nodig zijn voor het primaire proces worden in de regel opgeslagen in kluizen.*
8. *Er wordt door AZ op toegezien dat werknemers geen ontstekingsmechanismen introduceren (waterkokers etc.) en zal deze zo nodig (laten) verwijderen.*
9. *Er vinden doorlopend en hoog frequent specifiek onderhoud en extra controles plaats (visuele inspectie, testen etc.).*
10. *Het grondig testen en doorlichten van de brandmeldinstallatie wordt eind zomer van 2022 door RHDHV uitgevoerd. Een dergelijke test wordt in 2023 herhaald.*
11. *AZ ziet er op toe dat periodiek ontruimingsoefeningen worden gehouden, inclusief het oefenen van de aanvalsroute(s) en ontvangst van de hulpdiensten.*
12. *Daarbij wordt gedacht aan maandelijks vluchtrouterondes en table top oefeningen met verplichte deelname van de BHV-ersf, beveiligers en medewerkers met een rol.*
13. *Er is een beperkt aantal plaatsen voorzien waar auto's kortstondig kunnen wachten en laden/lossen.*
14. *De Stadhouderspoort wordt op basis van een goedgekeurd plan met circa een halve meter verlaagd, met als doel alle voertuigen van de hulpdiensten te kunnen doorlaten.*

De notitie met risicobeperkende maatregelen is voorgelegd aan de brandweer voor advies. De brandweer heeft op 7 juli 2022 aangegeven dat de maatregelen onverlet laten dat de situatie eenvoudig

kan leiden tot een voor de brandweer onbeheersbare brand. Dit geeft grote risico's voor eventueel achtergebleven personen en het brandweerpersoneel, waarbij het realistisch is te veronderstellen dat een brand leidt tot een totaalverlies van dit historische complex. De additionele maatregelen zijn er daarom op gericht de risico's op het ontstaan van brand zoveel mogelijk te beperken, de aanwezige personen in staat te stellen het complex snel en veilig te ontluchten in het geval van een daadwerkelijke brand en de bereikbaarheid van het binnenterrein voor de hulpdiensten te verbeteren. De brandweer wijst er nogmaals op dat alleen met een tijdige en grondige renovatie de genoemde risico's structureel kunnen worden gemitigeerd en tevens daarmee kan worden voldaan aan de wettelijke brandveiligheidseisen.

Bij brief van 24 januari 2023 hebben wij het RVB bericht dat wij instemmen met een verlenging van het gebruik van het Binnenhof-complex door AZ tot 31 juli 2024, onder de voorwaarde dat de veertien risicobeperkende maatregelen worden geïmplementeerd.

Wij onderschrijven – toen en nu – de zorgen van de brandweer over de structurele risico's, die alleen kunnen worden weggenomen met een grondige renovatie. Het RVB heeft evenwel aangegeven dat het werk van AZ, waaronder de coördinatie van het regeringsbeleid, van groot belang is voor de gehele Nederlandse samenleving. Om het werk goed te kunnen doen moet AZ direct kunnen beschikken over een groot aantal vertrouwelijke stukken, die zich in een omgeving moeten bevinden waar die vertrouwelijkheid kan worden gewaarborgd. Het RVB heeft aangegeven dat het niet mogelijk was om op korte termijn al deze stukken over te brengen naar een tijdelijke locatie, waar eenzelfde vertrouwelijkheid kan worden gewaarborgd. Het nationaal belang noopte volgens het RVB tot een langer verblijf van AZ op het Binnenhof. Gelet op dit belang, de gegeven omstandigheden en de beschreven maatregelen, hebben wij ingestemd met een langer verblijf tot 31 juli 2024.

Op 11 april 2023 heeft een rondgang en schouw van de brandveiligheidsmaatregelen plaatsgevonden. In verslag hiervan van 16 mei 2023 staat dat de volgende punten zijn opgemerkt:

1. *Op veel plaatsen zijn vloeren afgedekt met hout. Ter plaatse van de bestaande brand-/rookwerende deuren zijn hiervoor sparingen in de vloerplaten gemaakt en passtukken die de sparing weer opvullen.* 5.1.1.b

5.1.1.b

5.1.1.b *We beoordelen deze maatregel als effectief, maar zeer kwetsbaar. En dit terwijl het belang van de instandhouding van deze brand- en rookscheidingen nu zeer groot is.* 5.1.1.b

5.1.1.b

2. *In het gehele complex zijn vloeren beschermd met underlayment of multiplex en zijn wanden, trappen en ornamenten beschermd met een omtimmering van OSB-plaat. Vanuit het oogpunt van bescherming van het monument is dit begrijpelijk. Tegelijkertijd is er hiermee een aanzienlijke toename van brandbaar materiaal in de gebouwen. Eenmaal brandend kent dit plaatmateriaal een snelle branduitbreiding en door de grote hoeveelheid lijmen produceert het veel rook. Brandbestrijding en behoud van het monument komen daarmee juist in gevaar.*

Deze situatie vergt van alle medewerkers in de bouw voor hun eigen veiligheid en het behoud van het monument een groot besef van de brandbaarheid van de werkomgeving. Alle mogelijke maatregelen om ontsteking te voorkomen zullen strikt nageleefd moeten worden, zoals verbod op heetwerk, afscherming van risicovolle werkzaamheden en toezicht al dan niet door brandwachten.

3. *De harde brandscheidingen tussen bouwdelen zijn niet altijd even logisch en inzichtelijk. Er is afgesproken te onderzoeken of het mogelijk is een schematische weergave te maken van het Binnenhofcomplex met aanduidingen van bouwdelen en deze 'stoplijnen' in geval van brand. Te denken valt aan vereenvoudigde plattegronden of een transparant 3D model met interne scheidingen. Met deze plattegronden kan een boekwerkje worden samengesteld die in geval van calamiteiten en gidsing van hulpdiensten een rol speelt. Over exacte inhoud en uitvoering hebben we graag overleg.*
4. *De Grafelijke Zalen zijn geen onderdeel van de renovatie. Door de beheerders is toegelicht dat regulier onderhoud gecontinueerd wordt. De komende periode zal ook duidelijk worden welke aanvullende werkzaamheden ter verbetering van o.a. brandveiligheid mogelijk zijn. Afgesproken is dat de brandweer wordt geïnformeerd over deze plannen.*
5. *In het bouwdeel van AZ zijn de 14 punten uit de gebruikstoestemming besproken:*
  - *De brandscheiding tussen AZ en EK is complex en lastig te realiseren. Op verschillende punten zijn door het RVB zelf verbeterpunten geconstateerd. Voor zover die mogelijk zijn om uit te voeren vooruitlopend op de renovatie, worden deze opgepakt (punt 1)*
  - *AZ heeft toegelicht dat de situatie rondom de gebruiksveiligheid bij iedereen bekend is en de aandacht heeft. Bij bijzondere activiteiten wordt telkens beoordeeld of die kunnen uitwijken naar een externe locatie. Samen met de BHV en beveiliging is er extra aandacht voor brandrisico's (punt 2, 3, 7, 8 en 13)*
  - *Vanuit de beveiliging en BHV-organisatie is de situatie rondom training en oefeningen toegelicht. Er is extra aandacht voor de brandveiligheidssituatie en ontruiming worden zowel als table top als samen met medewerkers geoefend (punt 4, 11 en 12)*
  - *Het RVB heeft de afstemming met de bouwplaatsmanagers toegelicht, gericht op het goed blijven functioneren van de vluchtroutes van AZ (punt 5 en 6)*
  - *De technisch gebouwbeheerder heeft toegelicht welke inspecties plaatsvinden en wat de bevindingen zijn. Vooralsnog kunnen alle brandveiligheidsvoorzieningen goed worden onderhouden en zijn ook onderdelen nog voorradig (punt 9 en 10)*
  - *De Stadhouderspoort is nog niet verdiept. Voor het verdiepen tot 80 cm is wel een vergunningaanvraag ingediend. De verlening daarvan vertraagd vanwege de noodzaak van een natuurvergunning. Tot die tijd is de route vanaf het Plein voor de hoogwerkers van de brandweer van groot belang (punt 14)*
  - *Er wordt een afspraak gemaakt met de toezichthouders van de brandweer om alle besproken punten binnen AZ ook daadwerkelijk zelf te controleren.*

6. Duidelijk is geworden dat na de renovatieperiode de onderdoorgang van de Stadhouderspoort weer naar het huidige niveau zal worden gebracht. De brandweer verzoekt te onderzoeken welke maximale verdieping ervan wel mogelijk is, aangezien gebleken is dat de hoogwerker van de brandweer 'net niet' er in de huidige situatie onderdoor past.
7. Afsproken is om een dergelijke rondgang te herhalen.

Verzoek verlenging gebruik tot medio 2025

Op 28 juni 2024 hebben het RVB en AZ een nieuwe gebruiksmelding gedaan. Deze melding is bij brief van 11 juli 2024 van AZ aan de burgemeester toegelicht. Daarin verzoekt AZ ons het gebruik van het Binnenhof-complex door AZ toe te staan tot de zomer van 2025. Reden daarvoor is dat de verhuizing van het ministerie naar de tijdelijke locatie aan de Bezuidenhoutseweg 73 is vertraagd. Er is een tijdelijke tussenvoorziening gevonden in het Catshuis en in een deel van de gebouwen van de ministeries van Veiligheid en Justitie en BZK aan de Turfmarkt. AZ benoemt opnieuw het nationaal belang bij het kunnen voortzetten van de werkzaamheden en het daarbij kunnen beschikken over een groot aantal hoog gerubriceerde stukken en systemen. Bovendien zijn hoogbeveiligde vergaderruimtes noodzakelijk. 5.1.1.b

5.1.1.b

5.1.1.b Op deze apparatuur zitten echter lange levertijden. Totdat deze maatregelen zijn doorgevoerd kan alleen het deel van de medewerkers dat lager gerubriceerd werk verricht, per augustus verhuizen naar de Turfmarkt. De overige medewerkers kunnen pas later vertrekken.

AZ schetst in de brief het volgende verhuisplan:

- Na het zomerreces verhuizen de ministerraad en onderraden inclusief ondersteunend personeel naar het Catshuis;
- Na het zomerreces verhuizen ongeveer 60 tot 70 medewerkers naar de Turfmarkt;
- Rond het kerstreces verhuizen de meeste andere medewerkers (circa 160) naar de Turfmarkt;
- Circa 80 medewerkers blijven werkzaam in het Binnenhof-complex tot aan de uithuizing naar de Bezuidenhoutseweg 73. Uw verwachting is dat het Binnenhof-complex uiterlijk 30 juni 2025 leeg kan worden opgeleverd.

Advies brandweer 26 juli 2024

Wij hebben het verzoek om verlenging van het gebruik toe te staan met de toelichting van AZ voorgelegd aan de brandweer en om advies gevraagd.

De brandweer heeft op 26 juli 2024 advies aan ons uitgebracht (aangehecht). In het advies wordt benadrukt dat het Binnenhof-complex, inclusief de bouwdelen van AZ, niet voldoet aan de minimale wettelijke brandveiligheidseisen.

Volgens de brandweer laten de 14 risicobeperkende maatregelen die met de instemming van 24 januari 2023 zijn opgelegd, onverlet dat de situatie in het Binnenhof-complex eenvoudig kan leiden tot een voor de brandweer onbeheersbare brand, waarbij het realistisch is te veronderstellen dat een brand leidt tot een totaalverlies van dit historische complex. Dit brengt grote risico's met zich mee voor eventueel achtergebleven personen en het brandweerpersoneel. De 14 risicobeperkende maatregelen zijn erop gericht de risico's op het ontstaan van brand zoveel mogelijk te beperken, de aanwezige

personen in staat te stellen het complex snel en veilig te ontvluchten in het geval van een daadwerkelijke brand en de bereikbaarheid van het binnenterrein voor de hulpdiensten te verbeteren. Onverminderd wijst de brandweer erop dat alleen met een grondige renovatie de genoemde risico's structureel kunnen worden gemitigeerd en daarmee kan worden voldaan aan de wettelijke brandveiligheidseisen. Het bouwdeel van AZ is zoals bekend nog niet (grondig) gerenoveerd en voldoet dus niet aan deze minimale wettelijke eisen.

Uit het advies blijkt ook dat de brandweer op 25 juli 2024 een quickscan in het complex heeft uitgevoerd, in aanvulling op het periodieke toezicht. Deze quickscan bevestigt het eerdere beeld. Ten overvloede merkt de brandweer op dat als gevolg van het niet voldoen aan de wettelijke brandveiligheidseisen, een eventueel operationeel optreden bij incidenten óók veiligheidsrisico's met zich meebrengt voor het ingezette brandweerpersoneel. Daarnaast brengt de combinatie van een langer gebruik van AZ en de renovatie in de directe nabijheid van AZ, een voortdurend veranderende situatie met zich mee die een beperkende invloed kan hebben op een eventuele inzet van de brandweer, aldus de brandweer.

Wettelijk kader

Gemeentewet

Artikel 125

Op grond van artikel 125, eerste lid, van de Gemeentewet is het gemeentebestuur bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang. Op grond van artikel 125, tweede lid, van de Gemeentewet wordt de bevoegdheid tot oplegging van een last onder bestuursdwang uitgeoefend door het college, indien de last dient tot handhaving van regels welke het gemeentebestuur uitvoert.

Algemene wet bestuursrecht

Artikel 5:32

Op grond van artikel 5:32 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) kan een bestuursorgaan dat bevoegd is een last onder bestuursdwang op te leggen, in plaats daarvan aan de overtreder een last onder dwangsom opleggen.

Omgevingswet

Artikel 18.2. (toedeling handhavingstaak)

Op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de Omgevingswet berust de bestuursrechtelijke handhavingstaak bij het voor de activiteit bevoegde gezag als sprake is van een activiteit waarvoor op grond van paragraaf 4.1.1 algemene regels zijn gesteld. Op grond van artikel 4.9 van de Omgevingswet is het college van burgemeester en wethouders het bevoegde gezag voor deze regels.

Besluit bouwwerken leefomgeving

Artikel 3.1. (toepassingsbereik: activiteiten)

Op grond van artikel 3.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) is hoofdstuk 3 van het Bbl van toepassing op het in stand houden van een bestaand bouwwerk.

Artikel 3.3. (toepassingsbereik: normadressaat)

Op grond van artikel 3.3 van het Bbl wordt aan de regels in hoofdstuk 3 van het Bbl voldaan door de eigenaar van het bouwwerk of degene die uit anderen hoofde bevoegd is tot het treffen van voorzieningen aan dat bouwwerk. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Artikel 3.5. (specifieke zorgplicht: bestaande bouwwerken)

Op grond van artikel 3.5 van het Bbl is degene die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat de staat van het bouwwerk tot gevaar voor de gezondheid of veiligheid kan leiden, verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om dat gevaar te voorkomen of niet te laten voortduren.

Artikel 3.11. (aansturingsartikel)

Op grond van artikel 3.11, eerste lid, van het Bbl is een bouwwerk bestand tegen brand zodat geen sprake zal zijn van instorting die een gevaar oplevert voor het vluchten of voor hulpverlening bij brand, gedurende een redelijke tijd.

Artikel 3.38. (brandcompartiment: omvang)

Op grond van artikel 3.38, eerste lid, van het Bbl heeft een brandcompartiment een gebruiksoppervlakte die niet groter is dan de in tabel 3.36 aangegeven oppervlakte.

Artikel 3.40. (weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag: niveau van eisen)

Op grond van artikel 3.40, eerste lid, van het Bbl is de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag van een brandcompartiment naar een ander brandcompartiment en een besloten ruimte waardoor een extra beschermde vluchtroute voert ten minste 20 minuten.

Artikel 3.118. (aansturingsartikel)

Op grond van artikel 3.118, eerste lid, van het Bbl heeft een bouwwerk zodanige voorzieningen dat de gebruikers het bouwwerk kunnen ontvluchten of op een andere manier in veiligheid kunnen worden gebracht.

Artikel 6.1. (toepassingsbereik: activiteiten)

Op grond van artikel 6.1 van het Bbl is hoofdstuk 6 van het Bbl van toepassing op het gebruik van bouwwerken.

Artikel 6.3. (toepassingsbereik: normadressaat)

Op grond van artikel 6.3 van het Bbl wordt aan de regels in hoofdstuk 6 van het Bbl voldaan door degene die het bouwwerk gebruikt. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Artikel 6.4. (specifieke zorgplicht: brandveilig gebruik van bouwwerken)

Op grond van artikel 6.4 van het Bbl is degene die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat als gevolg van het gebruik een van de volgende situaties kan ontstaan, verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om te voorkomen dat:

- a. brandgevaar wordt veroorzaakt;
- b. bij brand een gevaarlijke situatie wordt veroorzaakt;
- c. de melding van, alarmering bij of bestrijding van brand wordt belemmerd;
- d. het gebruik van vluchtmogelijkheden bij brand wordt belemmerd;

- e. het redden van personen of dieren bij brand wordt belemmerd; en
- f. er op een andere manier gevaar voor de brandveiligheid ontstaat of voortduurt.

Overtreding

Er is sprake van een brandonveilige situatie door de onveilige staat van de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20. Door het gebruik van de bouwdelen in deze brandonveilige staat te laten voortduren, overtreedt u de zorgplichten uit artikel 3.5 en artikel 6.4 van het Bbl.

Overtreder

Op grond van artikel 3.3 van het Bbl moet de eigenaar van een bouwwerk zorgdragen voor naleving van de regels uit hoofdstuk 3 van het Bbl. Op grond van artikel 6.3 van het Bbl moet aan de regels in hoofdstuk 6 van het Bbl worden voldaan door de degene die het bouwwerk gebruikt. Onder degene die het bouwwerk gebruikt als bedoeld in artikel 6.3 van het Bbl wordt ook degene verstaan die het bouwwerk laat gebruiken, bijvoorbeeld de eigenaar of verhuurder. Als eigenaar laat u het gebruik door AZ van de brandonveilige bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 voortduren. Gelet hierop merken wij u aan als overtreder van de zorgplichten uit artikel 3.5 en artikel 6.4 van het Bbl.

Wij hebben tevens AZ als gebruiker van de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 aangemerkt als overtreder van de zorgplicht uit artikel 6.4 van het Bbl in een separaat besluit tot oplegging van een last onder dwangsom.

Beginselflicht tot handhaving

Gelet op het algemeen belang dat met handhaving gediend is, zal in geval van een overtreding van een wettelijk voorschrift het bestuursorgaan dat bevoegd is om met een last onder bestuursdwang of dwangsom handhavend op te treden, in de regel van deze bevoegdheid gebruik moeten maken. Slechts onder bijzondere omstandigheden mag van het bestuursorgaan worden gevergd dit niet te doen. Dit kan zich voordoen indien concreet zicht op legalisatie bestaat. Voorts kan handhavend optreden zodanig onevenredig zijn in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden in die concrete situatie behoort te worden afgezien.

Voornemen en zienswijze

Op 29 juli 2024 hebben wij ons voornemen om tot handhavend optreden over te gaan aan u kenbaar gemaakt.

Wij hebben u de gelegenheid geboden om binnen twee weken na het voornemen uw zienswijze te geven. U heeft hiervan gebruik gemaakt door op 12 augustus 2024 mondeling uw zienswijze te geven. Van deze mondelinge zienswijze is een verslag gemaakt. In de loop van diezelfde dag heeft u ook een schriftelijke zienswijze bij ons ingediend.

Samengevat brengt u in uw zienswijze naar voren dat u het betreurt dat het niet is gelukt om de tijdelijke huisvesting op de Bezuidenhoutseweg 73 tijdig gereed te krijgen en dat u daarvoor de verantwoordelijkheid neemt. U geeft aan zoveel als mogelijk aan de lastgeving te willen voldoen. Dit betekent volgens u concreet:

- De minister-president vertrekt uiterlijk 31 augustus naar de Turfmarkt;
- Het merendeel van de medewerkers aan het Binnenhof is uiterlijk eind september verhuisd naar de Turfmarkt. Deze verhuizingen vangen nu aan. De bijeenkomstfunctie in het Binnenhof is beëindigd;
- Alleen wie werk te doen heeft op de staatsgeheime ICT-voorzieningen die nog niet beschikbaar zijn op de Turfmarkt of wiens werk verbonden is aan de locatie, werkt nog (gedeeltelijk) op het Binnenhof. Dit is onder voorwaarden. Daarbij zullen per dag niet meer dan 70 medewerkers van het ministerie aanwezig zijn op het Binnenhof.

U heeft aangegeven dat de voorzieningen aan de Turfmarkt naar verwachting eind 2024 beschikbaar zullen zijn. De laatste 70 medewerkers zullen naar verwachting in het voorjaar van 2025 het Binnenhof verlaten. U geeft aan dat u zich zult inspannen de dagelijkse bezetting zo laag mogelijk te houden en het aantal van 70 niet zal overschrijden. De ruimtes waarin wordt gewerkt zult u zoveel mogelijk compartimenteren en medewerkers die voor een specifieke taak kort op het Binnenhof moeten zijn, zullen hun werk zo mogelijk op een geconcentreerde locatie verrichten.

In uw zienswijze gaat u ook in op de vluchtveiligheid van de medewerkers. U geeft aan dat deze niet in het geding is (geweest) en dat dit door de brandweer ook is bevestigd. U schrijft dat u ervan overtuigd bent dat de brandveiligheid wat betreft veilig vluchten robuust in elkaar steekt en door middel van de maatregelen die sinds april 2023 zijn getroffen nog verder is verbeterd. Door de afname van het aantal medewerkers naar 60-70 neemt de vluchtveiligheid nog verder toe. De constatering van de brandweer dat het risico bestaat op een onbeheersbare brand, raakt volgens u niet aan de vluchtveiligheid van de medewerkers.

Verder geeft u aan dat met de brandweer de afspraak zou zijn gemaakt dat bij het uitbreken van een brand het brandweerpersoneel het pand niet ingaat. U bent bereid om 24/7 brandwachten in het pand aanwezig te hebben die toezicht houden. De controle op eventuele achterblijvers zou door die brandwachten worden uitgevoerd. Daarom zou volgens u de veiligheid van het brandweerpersoneel niet in het geding zijn.

Ook is volgens u met de brandweer afgesproken dat in het geval van brand de keuze wordt gemaakt om de betreffende bouwdelen van het Binnenhof gecontroleerd te laten afbranden binnen bepaalde begrenzingen ("stoplijnen") en dat u de grote schade aan het erfgoed in dat geval accepteert.

U geeft over de gevolgen van de renovatie aan dat RVB is nagegaan of de bouwwerkzaamheden de komende periode extra brandrisico's met zich brengen. Tot het eerste kwartaal van 2025 zijn geen werkzaamheden te voorzien nabij de bouwdelen van AZ die het risico op brandgevaar in het gebouw vergroten. Er is volgens u regelmatig overleg met de brandweer over de aanrijroutes en opstelplaatsen in relatie tot de situatie op de bouwplaats.

Aan het slot van uw zienswijze verzoekt u ons om van handhavend optreden af te zien en te berusten in het volgens u zeer beperkte resterende gebruik onder voorwaarden van de bouwdelen 17 t/m 20 door AZ.

Advies brandweer d.d. 15 augustus 2024

Wij hebben de brandweer op specifieke onderdelen van uw zienswijze om een reactie gevraagd. Op 13 augustus 2024 heeft de brandweer ons desgevraagd mondeling een reactie gegeven op uw zienswijze.

Op 15 augustus 2024 heeft de brandweer een schriftelijk advies uitgebracht naar aanleiding van door ons gestelde vragen (aangehecht). Wij hebben dit advies evenals het advies van 26 juli 2024 betrokken bij onze belangenafweging.

Belangenafweging

Wij achten het niet langer verantwoord om te berusten in het voortdurende gebruik van het Binnenhof-complex door de medewerkers AZ. Daarbij nemen wij de volgende omstandigheden in aanmerking.

Het is evident dat de bouwdelen 17-20 die door AZ worden gebruikt niet voldoen aan de minimale brandveiligheidseisen uit het Bbl. De zorgplicht in artikel 3.5 van het Bbl vraagt van u dat u alle maatregelen neemt die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om het gevaar voor de gezondheid of veiligheid als gevolg van de staat van een bouwwerk te voorkomen. De zorgplicht in artikel 6.4 van het Bbl vraagt van u dat u alle maatregelen neemt om redelijkerwijs te voorkomen dat brandgevaar wordt veroorzaakt; bij brand een gevaarlijke situatie wordt veroorzaakt; de melding van, alarmering bij of bestrijding van brand wordt belemmerd; het gebruik van vluchtmogelijkheden bij brand wordt belemmerd; het redden van personen of dieren bij brand wordt belemmerd; en er op een andere manier gevaar voor de brandveiligheid ontstaat of voortduurt. Door de bouwdelen van AZ voortdurend te (laten) gebruiken, schendt u deze zorgplichten.

De brandweer heeft herhaaldelijk aangegeven dat de situatie in het Binnenhof-complex eenvoudig kan leiden tot een onbeheersbare brand. De aanwezigheid van de medewerkers van AZ in het complex leidt tot een verhoogd risico dat een dergelijke brand ontstaat. Daarover heeft de brandweer in haar laatste advies toegelicht dat uit diverse onderzoeken blijkt dat de belangrijkste oorzaken van een brand zijn gelegen in menselijk handelen, en het gebruik van elektrische apparaten. Met het beëindigen van het gebruik van het AZ-gebouw, zouden deze risicofactoren worden weggenomen en neemt dus de kans op brand in de bouwdelen – die zoals eerder gesteld, niet voldoen aan de minimale wettelijke brandveiligheidseisen – significant af, aldus de brandweer.

Het risico op een onbeheersbare brand raakt, anders dan u veronderstelt, volgens de brandweer bovendien wel degelijk aan de vluchtveiligheid van de medewerkers. De brandweer heeft toegelicht dat de wettelijke brandveiligheidseisen onder andere als doel hebben de beheersbaarheid van een brand te waarborgen en daarmee de onvoorspelbaarheid van de brand te reduceren. Mede omdat de betreffende bouwdelen niet aan deze (minimale) eisen voldoen (zie ook hierna), kan een brand in dit gebouw eenvoudig een onvoorspelbaar verloop hebben. Dit kan tot gevolg hebben dat aangebrachte vluchtvoorzieningen in zo'n situatie ontoereikend blijken te zijn en dat dan niet alle aanwezige personen tijdig kunnen vluchten. In deze situatie zal de eerste inzet van de brandweer zich primair richten op het pogen de achtergebleven mensen te redden. Dit doel prevaleert boven het beheersbaar krijgen van de brand, waardoor de kans op een onbeheersbare brand groter wordt.

Over de 14 opgelegde maatregelen heeft de brandweer toegelicht dat dit slechts *randvoorwaarden* zijn geweest om het gebruik van het pand te verlengen tot uiterlijk 31 juli 2024. Dit zijn incidentele maatregelen waarmee de risico's niet structureel worden gemitigeerd en de vluchtveiligheid niet structureel wordt gewaarborgd. De maatregelen zijn – zoals u bekend is - altijd bedoeld geweest als *tijdelijke* voorwaarden om het gebruik tot 31 juli 2024 te kunnen voortzetten.

Aan naleving van de maatregelen kan dan ook niet de conclusie worden verbonden dat niet langer een risico bestaat dat een onbeheersbare brand uitbreekt. Evenmin is daarmee de vluchtveiligheid van de medewerkers en de veiligheid van het brandweerpersoneel in voldoende mate gewaarborgd.

Bovendien heeft de brandweer aangegeven dat voor een aantal maatregelen (2 t/m 8) moeilijk kan worden gecontroleerd op de naleving. Hoewel de brandweer aan de hand van een steekproef een beeld krijgt van de effecten van deze maatregelen, kan de dagelijkse praktijk afwijken van de gebruiksvoorschriften. Hetgeen in de praktijk reeds is gebleken, zo geeft de brandweer aan. Zo blijken risicobronnen aanwezig te zijn die naar het oordeel van de brandweer niet passen binnen het maatregelenpakket. Tevens heeft de brandweer uit de media vernomen dat afgelopen jaar bijeenkomsten en evenementen in de betreffende bouwdelen hebben plaatsgevonden; ook deze activiteiten passen naar het oordeel van de brandweer niet binnen het maatregelenpakket. Voorts licht de brandweer toe dat een deel van de maatregelen betrekking heeft op het primaire proces van AZ (maatregelen 2 en 7). Het is voor de brandweer echter niet na te gaan welke activiteiten al dan niet deel uitmaken van het primaire proces van AZ, en dus of de voorschriften op dit punt worden nageleefd.

Wij nemen voorts in aanmerking dat het risico op een onbeheersbare brand verder wordt verhoogd door de verbouwing van het Binnenhof. Het RVB heeft de brandweer laten weten dat – bij een langer gebruik – de werkzaamheden in de steeds directere omgeving van het gebouw van AZ zullen worden uitgevoerd. Hiermee verschuift de bouwplaats richting AZ. Hoewel ook voor een bouwplaats gebruiksvoorschriften gelden, kan de dagelijkse praktijk hiervan afwijken. De brandweer heeft toegelicht dat de situatie hierdoor in de praktijk aan verandering onderhevig kan zijn. Dit kan een beperkende invloed hebben op de ontvluchting, maar ook op een eventuele inzet van de brandweer.

Wij achten voorts de veiligheid van het brandweerpersoneel onvoldoende verzekerd. De brandweer herkent zich niet in de zienswijze genoemde afspraak dat in het geval van een brand de brandweerblieden het pand niet zullen betreden en dat de controle op achterblijvers wordt uitgevoerd door uw eigen brandwachten. In geval van een ontruiming kunnen BHV-ers of particulier ingehuurde brandwachten controleren op achterblijvers. Het is voorstelbaar dat niet alle aanwezige personen veilig hebben kunnen vluchten. In deze situatie verschuift het *controleren* op achterblijvers naar het *redden* van de achterblijvers. Voor het uitvoeren van reddingswerkzaamheden is de inzet van de brandweer nodig. Bij het bepalen van de mate waarin een inzet van de brandweer mogelijk is, moet door de brandweer de eigen veiligheid in ogenschouw worden genomen. Eigen veiligheid is altijd randvoorwaardelijk voor het optreden van de brandweer.

Wij nemen verder in aanmerking dat de brandweer aangeeft dat het bouwdeel van AZ uit 8 brandcompartimenten bestaat variërend van 750 tot 1.600 m², met een totaaloppervlak van 9.000 m². Omdat de uitvoering van de brand- en (rook) scheidingen binnen het bouwdeel van AZ niet voldoen aan de minimale wettelijke eisen, is volgens de brandweer allerm minst zeker dat deze brandscheidingen bij een brand de brand ook daadwerkelijk kunnen tegenhouden. Daarom moet het gehele bouwwerk van AZ (9.000 m²) als één brandcompartiment worden gezien. Volgens het Bbl geldt een maximale omvang van het brandcompartiment van 2.000 m². Het voorgaande heeft tevens gevolgen voor de vluchtveiligheid. Vluchtafstanden binnen het bouwdeel zijn lang en rookscheidingen die de vluchtafstanden moeten beperken zijn wel aanwezig, maar voldoen op veel punten ook niet aan de minimale eisen, aldus de brandweer. Hierdoor is rookverspreiding in het bouwwerk onvoorspelbaar en daarmee van nadelige invloed op de vluchtveiligheid (zie ook hiervoor). Verder heeft de brandweer de functie van stoplijnen toegelicht in geval van brand.

Voor zover in de zienswijze zou zijn gesteld dat met de brandweer afspraken zijn gemaakt over de keuze om de bouwdelen gecontroleerd te laten afbranden binnen bepaalde grenzen ("stoplijnen"), herkent de brandweer zich niet in deze afspraken. De brandweer geeft aan dat een onbeheersbare brand er wel toe kan leiden dat de brandweer genoodzaakt is zich te richten op het stoppen van deze brand bij de eerstvolgende stoplijn. Dit kan resulteren in een verlies van dit bouwdeel, maar dit is geen keuze die vooraf door de brandweer is of kan worden gemaakt.

U heeft ons gevraagd te berusten in de aanwezigheid van 60-70 medewerkers, onder aanvullende voorwaarden, in de betreffende bouwdelen tot (naar uw verwachting) het voorjaar van 2025. Uit het voorgaande blijkt echter dat een risico bestaat op een onbeheersbare brand en dat de *aanwezigheid* van de medewerkers dit risico onaanvaardbaar verhoogt. Dat risico wordt bij de dagelijkse aanwezigheid van 60-70 medewerkers weliswaar wat verkleind ten opzichte van de dagelijkse aanwezigheid van 300 medewerkers in de huidige situatie, maar wij achten de situatie vanuit het oogpunt van brandveiligheid zo ernstig dat wij die niet (langer) kunnen aanvaarden. Bovendien is de vluchtveiligheid van deze medewerkers, zoals ook uit het voorgaande volgt, volgens de brandweer niet te waarborgen en is derhalve ook niet uitgesloten dat de brandweer onverhoopt achterblijvende personen moet (proberen te) redden met alle risico's van dien.

De aanvullende maatregelen die u in uw zienswijze heeft voorgesteld, maken het voorgaande niet anders. Deze maatregelen hebben wij aan de brandweer voorgelegd. Net als bij de eerder opgelegde 14 maatregelen geldt ook te dien aanzien dat deze maatregelen slechts mitigerend zijn, maar de risico's op een onbeheersbare brand niet tot een aanvaardbaar niveau doen afnemen. Bovendien is de vluchtveiligheid daarmee niet gegarandeerd.

Alleen door het vertrek van de medewerkers van AZ kan het risico op een onbeheersbare brand tot een aanvaardbaar niveau worden teruggebracht en is de veiligheid van de medewerkers en het brandweerpersoneel (zoveel mogelijk) geborgd. Wij kunnen daarom ook niet berusten in uw verzoek om 60-70 personen tot het voorjaar van 2025 werkzaam te laten blijven in de bouwdelen.

Wij begrijpen dat handhavend optreden de werkzaamheden van AZ kan bemoeilijken en dat mogelijk processen zullen worden verstoord. Wij achten dit belang echter niet zwaarwegend genoeg om in weerwil van de door de brandweer geconstateerde (brand)veiligheidsrisico's, te berusten in een langer durend gebruik van het Binnenhof-complex. Wij nemen daarbij tevens in aanmerking dat in de aanloop naar de instemming van het gebruik tot 31 juli 2024, en ook daarna, herhaaldelijk aan u duidelijk is gemaakt dat het gebruik na 31 juli 2024 niet zou worden toegestaan. De brandonveiligheid van het Binnenhof-complex is u bekend, en is door u ook nimmer bestreden. Het feit dat u niet vóór 31 juli 2024 in staat bent gebleken de tussenvoorziening aan de Turfmarkt geschikt te maken voor de medewerkers van AZ, mede gelet op de lange levertijden van volgens u noodzakelijke ICT-apparatuur, dient voor uw rekening en risico te komen.

Overwegende dat:

- aan het belang van brandveiligheid en brandveilig gebruik in algemene zin een zwaar gewicht moet worden toegekend;
- het Binnenhof-complex niet voldoet aan de wettelijke minimale brandveiligheidseisen;
- het bouwdeel van AZ moet worden gezien als één groot brandcompartiment;
- dientengevolge een risico bestaat op een onbeheersbare en onvoorspelbare brand die tot een totaalverlies van het hele complex kan leiden;

- niet op voorhand kan worden gesteld dat de brand bij een stoplijn kan worden tegengehouden;
- de aanwezigheid van de medewerkers van AZ het risico op het ontstaan van een dergelijke brand onaanvaardbaar verhoogt;
- de vluchtveiligheid van deze medewerkers in het geval van brand niet gewaarborgd is;
- er veiligheidsrisico's bestaan voor het brandweerpersoneel bij het controleren op of redden van personen en bij de brandbestrijding in algemene zin;
- het treffen van mitigerende maatregelen de genoemde risico's niet tot een aanvaardbaar niveau kunnen terugbrengen;
- de onvoorspelbaarheid van de situatie en daarmee de veiligheidsrisico's verder worden versterkt door de renovatie van het Binnenhof-complex;
- de brandveiligheidsrisico's alleen met een grondige renovatie structureel kunnen worden weggenomen;
- het in afwachting van deze renovatie niet verantwoord is het pand te blijven gebruiken;
- en daarom de medewerkers van AZ niet langer werkzaamheden moeten kunnen verrichten in het Binnenhof-complex,

gaan wij over tot handhavend optreden.

Nu de brandonveiligheid van het Binnenhof-complex niet op korte termijn kan worden weggenomen door bouwkundige aanpassingen (daartoe strekt immers de grootschalige renovatie), kan de brandonveilige situatie enkel tot een aanvaardbaar niveau worden teruggebracht door het zo spoedig mogelijk (laten) beëindigen van het gebruik van de bouwdelen 17-20 door medewerkers van AZ.

Besluit

Al het voorgaande in acht nemend, leggen wij aan u **een last onder dwangsom** op vanwege het handelen in strijd met de zorgplichten, neergelegd in artikel 3.5 en 6.4 van het Bbl. U dient de overtredingen van deze zorgplichten te beëindigen en beëindigd te houden.

U kunt dit doen door het gebruik van de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 te Den Haag voor wat betreft de kantoorfunctie en de bijeenkomstfunctie volledig te (laten) beëindigen en beëindigd te (laten) houden. U kunt de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 te Den Haag (laten) sluiten voor medewerkers van AZ, zodat zij ter plaatse geen werkzaamheden meer verrichten.

U dient uiterlijk **18 september 2024** aan deze last te voldoen.

Indien u na het verstrijken van de gestelde begunstigingstermijn niet of niet volledig aan de inhoud van de lastgeving heeft voldaan, verbeurt u van rechtswege een dwangsom van EUR 100.000 (zegge: honderdduizend euro) per week dat u nog niet aan de last onder dwangsom heeft voldaan, met een maximum van EUR 1.000.000 (zegge: één miljoen euro).

Wij achten de hoogte van de hierboven genoemde dwangsom gerechtvaardigd gelet op het zwaarwegende belang van de brandveiligheid, alsmede de aard van de overtreding en de mogelijke gevolgen van het voortduren daarvan. Wij gaan ervan uit dat de hoogte van de dwangsom voor u voldoende prikkel geeft om aan deze lastgeving te voldoen.

Opheffing last

Vanaf het moment dat deze last onder dwangsom een jaar van kracht is geweest zonder dat de dwangsom is verbeurd, kunt u op grond van artikel 5:34, tweede lid, van de Awb verzoeken om opheffing van deze last. Aan een dergelijk verzoek zal in elk geval medewerking worden verleend op het moment dat de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 te Den Haag na renovatie door RVB zijn opgeleverd en daarmee voldaan wordt aan de minimale regels omtrent brandveiligheid in het Bbl.

Zijn er nog vragen?

Voor vragen of informatie naar aanleiding van deze brief kunt u (onder vermelding van het bovenaan deze brief vermelde zaaknummer) een e-mail sturen naar: 5.1.2.e@denhaag.nl.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Ilma Merx

Jan van Zanen

Bijlagen:

- advies Brandweer Haaglanden d.d. 26 juli 2024
- advies Brandweer Haaglanden d.d. 15 augustus 2024

BEZWAARSCHRIFT

Bent u het niet eens met dit besluit? En bent u belanghebbende? Dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Stuur dit uiterlijk binnen zes weken na de bekendmaking van het besluit naar:

Burgemeester en wethouders van Den Haag
AWB/bezwaar
Postbus 12 600
2500 DJ DEN HAAG

In het bezwaarschrift moet het volgende staan:

- naam en adres;
- de datum en handtekening;
- een duidelijke omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt (stuur een kopie mee of noem het kenmerk);
- de argumenten voor bezwaar;
- dient u namens iemand anders het bezwaar in? Stuur dan een volmacht mee.

Op www.denhaag.nl/bezwaar vindt u meer informatie. Via de site kunt u ook een digitaal bezwaarschrift indienen.

Bij een spoedeisend belang kunt u een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank Den Haag.

Retouradres Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

De Staat

T.a.v. het Ministerie van Algemene Zaken

Per e-mail:

5.1.2.e @minaz.nl

Ons kenmerk

BSD/10785192

Dienst

Bestuursdienst

Afdeling

Directie Veiligheid

Doorkiesnummer

14070

Datum

19 augustus 2024

Onderwerp

Last onder dwangsom

Geachte 5.1.2.e

Hierbij informeren wij u dat wij met toepassing van een last onder dwangsom handhavend optreden in verband met de situatie omtrent brandveiligheid met betrekking tot het Binnenhof-complex (bouwdelen Binnenhof 17-20).

Achtergrond

U is bekend dat het Binnenhof-complex niet voldoet aan de minimale brandveiligheidseisen die in Nederland aan bouwwerken worden gesteld. De brandveiligheid van het Binnenhof-complex is in 2008-2010 voor het eerst geconstateerd en sindsdien herhaaldelijk in verschillende onderzoeken bevestigd.

Op het gebied van beheersbaarheid van brand schiet het Binnenhof-complex tekort. De aanwezige brandcompartimenten zijn veel groter dan voorgeschreven en ook de mate van brandwerendheid tussen die compartimenten is niet overal voldoende of betrouwbaar. Aanpassen van deze compartimentering is, mede gezien de monumentale status, niet mogelijk zonder een integrale renovatie van het gehele complex. Het effect van deze tekortkoming is dat een brand in de gebouwen door de brandweer zeer lastig te bestrijden en daarmee te stoppen is. De situatie kan eenvoudig leiden tot een voor de brandweer onbeheersbare brand. Ondanks een ongetwijfeld zeer grote en daarmee risicovolle brandweerinzet, blijft er een reële kans bestaan dat een brand niet kan worden gestopt bij grenzen van de gebouwdelen en ook niet bij de perceelsgrenzen binnen het Binnenhof-complex. Hierdoor ontstaat het risico dat een brand zich uitbreidt naar een ander perceel/bouwdeel. Mede vanwege deze brandveiligheidsrisico's is in 2015 besloten tot grootschalige en integrale renovatie van het Binnenhof-complex.

In 2017 heeft het Rijksvastgoedbedrijf (hierna: RVB) een melding brandveilig gebruik gedaan en daarbij aangegeven dat de bouwdelen nog tot 2020 in gebruik zullen blijven. Nadien zijn verschillende aanpassingen met het oog op de brandveiligheid doorgevoerd (veilig vluchten) en heeft de brandweer de melding op 1 maart 2018 bevestigd. Daarbij is aangegeven dat de melding voldoet aan de

voorschriften en is aangegeven dat de bouwdelen, voor de omschreven periode, in gebruik mogen worden genomen als Kantoorfunctie, Bijeenkomstfunctie, en Industriefunctie. Tevens heeft de brandweer aangegeven dat de brandveiligheid de verantwoordelijkheid blijft van de eigenaar en gebruiker.

Vanwege vertraging bij de start van de renovatie en het gereedmaken van de tijdelijke huisvesting heeft het RVB eind 2020 verzocht om ‘verlenging van de gebruiksmelding’ en verzocht om het gebruik van het Binnenhof-complex tot eind 2021 toe te staan.

Met het oog op de gewenste verlenging van het gebruik is op 2 november 2020 een rondgang gemaakt door het Binnenhof-complex door toezichthouders van de brandweer. De brandweer heeft geconcludeerd dat er op dat moment geen acute brandgevaarlijke situatie bestond in het Binnenhof-complex. De vluchtveiligheid van de aanwezige personen is met de in stand gehouden beheersmaatregelen voldoende gewaarborgd. Wel maakte de brandweer zich toen al zorgen over hoe lang deze situatie met het oog op met name de brandveiligheidsinstallaties in stand kan worden gehouden.

Op 10 december 2020 hebben wij het RVB bericht dat het gebruik van het Binnenhof-complex tot eind 2021 zal worden toegestaan. Daarbij is echter aangegeven dat de grenzen van de brandveiligheid van het complex in zicht zijn.

In een brief van 8 november 2021 heeft het RVB nogmaals verzocht om in te stemmen met een langer gebruik van delen van het Binnenhof-complex, waaronder de bouwdelen Binnenhof 17-20 (Algemene Zaken), tot medio 2023.

De brandweer heeft op 29 november 2021 negatief geadviseerd over de gevraagde verlenging. Bij brief van 21 december 2021 hebben wij het RVB bericht dat wordt ingestemd met een verlenging van het gebruik van de bouwdelen, maar alleen tot uiterlijk 1 juni 2022 en onder de volgende voorwaarden:

1. Het RVB informeert ons uiterlijk op 1 februari 2022 aan de hand van een planning wanneer de uithuizing zal plaatsvinden, waarbij uiterlijk op 1 juni 2022 het doorlopend gebruik van het complex beëindigd wordt en
2. Het RVB informeert ons op dezelfde datum over de additionele maatregelen die in het bestaande complex zijn getroffen om de brandveiligheid ondanks de gebrekkige voorzieningen toch zo goed mogelijk te waarborgen.

Naar aanleiding van deze brief heeft het RVB bij brief van 28 januari 2022 aangegeven bezwaar te hebben tegen de gestelde termijn van 1 juni 2022. Daarbij heeft het RVB aangegeven dat het binnen de gestelde termijn niet mogelijk is om Algemene Zaken (hierna: AZ) uit te huizen.

Partijen hebben zich bereid verklaard om naar aanleiding van de bezwaren van het RVB in overleg te treden over de mogelijkheid om het gebruik na 1 juni 2022 toe te staan. Het RVB is gevraagd om concrete risicobeperkende maatregelen uit werken. De maatregelen zijn beschreven in de notitie “Verlengd gebruik Algemene Zaken, Grafelijke zalen en Nieuwspoort, uitwerking risico beperkende maatregelen” van 30 mei 2022 en gaan in op:

- Het beperken van aanwezige gebruikers;
- Het verlagen van brandrisico's;
- Het optimaliseren van bewaken en alarmeren;
- Het voorkomen van belemmeringen voor de inzet van de brandweer.

Er zijn vervolgens veertien concrete risicobeperkende maatregelen uitgewerkt:

1. *Er wordt een nieuwe brandscheiding aangebracht tussen Eerste Kamer en AZ.*
2. *AZ zal alleen voor het primaire proces noodzakelijke bijeenkomsten binnen het gebouw toestaan. Niet voor het primaire proces noodzakelijke bijeenkomsten en evenementen worden elders gehuisvest.*
3. *Bij ontvangsten in het Treves-gebied zullen de organisatorische maatregelen zodanig vorm gegeven zijn dat veilig vluchten voor bezoekers geborgd kan worden.*
4. *AZ zal bezoekers extra veiligheidsinstructies geven. Denk aan een instructiekaart vanuit de gastheer richting de gasten over hoe te handelen bij een calamiteit.*
5. *Het RVB stelt een V&G coördinator aan die alle werkplannen van uitvoerende partijen controleert en stuurt op het herijken en bijstellen van de benodigde voorzieningen op deze vluchtroutes.*
6. *De bouwplaats beveiligingsorganisatie controleert per werkdag frequent of vluchtroutes beschikbaar zijn en voldoen.*
7. *AZ handhaaft op het verwijderen van opslag, dozen en op opslag van andere potentieel brandbare materialen die niet noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van het primaire proces. Zaken die wel nodig zijn voor het primaire proces worden in de regel opgeslagen in kluizen.*
8. *Er wordt door AZ op toegezien dat werknemers geen ontstekingsmechanismen introduceren (waterkokers etc.) en zal deze zo nodig (laten) verwijderen.*
9. *Er vinden doorlopend en hoog frequent specifiek onderhoud en extra controles plaats (visuele inspectie, testen etc.).*
10. *Het grondig testen en doorlichten van de brandmeldinstallatie wordt eind zomer van 2022 door RHDHV uitgevoerd. Een dergelijke test wordt in 2023 herhaald.*
11. *AZ ziet er op toe dat periodiek ontruimingsoefeningen worden gehouden, inclusief het oefenen van de aanvalsroute(s) en ontvangst van de hulpdiensten.*
12. *Daarbij wordt gedacht aan maandelijks vluchtrouterondes en table top oefeningen met verplichte deelname van de BHV-ersf, beveiligers en medewerkers met een rol.*
13. *Er is een beperkt aantal plaatsen voorzien waar auto's kortstondig kunnen wachten en laden/lossen.*
14. *De Stadhouderspoort wordt op basis van een goedgekeurd plan met circa een halve meter verlaagd, met als doel alle voertuigen van de hulpdiensten te kunnen doorlaten.*

De notitie met risicobeperkende maatregelen is voorgelegd aan de brandweer voor advies. De brandweer heeft op 7 juli 2022 aangegeven dat de maatregelen onverlet laten dat de situatie eenvoudig kan leiden tot een voor de brandweer onbeheersbare brand.

Dit geeft grote risico's voor eventueel achtergebleven personen en het brandweerpersoneel, waarbij het realistisch is te veronderstellen dat een brand leidt tot een totaalverlies van dit historische complex. De additionele maatregelen zijn er daarom op gericht de risico's op het ontstaan van brand zoveel mogelijk te beperken, de aanwezige personen in staat te stellen het complex snel en veilig te ontvluchten in het geval van een daadwerkelijke brand en de bereikbaarheid van het binnenterrein voor de hulpdiensten te verbeteren. De brandweer wijst er nogmaals op dat alleen met een tijdige en grondige renovatie de genoemde risico's structureel kunnen worden gemitigeerd en tevens daarmee kan worden voldaan aan de wettelijke brandveiligheidseisen.

Bij brief van 24 januari 2023 hebben wij het RVB bericht dat wij instemmen met een verlenging van het gebruik van het Binnenhof-complex door AZ tot 31 juli 2024, onder de voorwaarde dat de veertien risicobeperkende maatregelen worden geïmplementeerd.

Wij onderschrijven – toen en nu – de zorgen van de brandweer over de structurele risico's, die alleen kunnen worden weggenomen met een grondige renovatie. Het RVB heeft evenwel aangegeven dat het werk van AZ, waaronder de coördinatie van het regeringsbeleid, van groot belang is voor de gehele Nederlandse samenleving. Om het werk goed te kunnen doen moet AZ direct kunnen beschikken over een groot aantal vertrouwelijke stukken, die zich in een omgeving moeten bevinden waar die vertrouwelijkheid kan worden gewaarborgd. Het RVB heeft aangegeven dat het niet mogelijk was om op korte termijn al deze stukken over te brengen naar een tijdelijke locatie, waar eenzelfde vertrouwelijkheid kan worden gewaarborgd. Het nationaal belang noopte volgens het RVB tot een langer verblijf van AZ op het Binnenhof. Gelet op dit belang, de gegeven omstandigheden en de beschreven maatregelen, hebben wij ingestemd met een langer verblijf tot 31 juli 2024.

Op 11 april 2023 heeft een rondgang en schouw van de brandveiligheidsmaatregelen plaatsgevonden. In verslag hiervan van 16 mei 2023 staat dat de volgende punten zijn opgemerkt:

1. *Op veel plaatsen zijn vloeren afgedekt met hout. Ter plaatse van de bestaande brand-/rookwerende deuren zijn hiervoor sparingen in de vloerplaten gemaakt en passtukken die de sparing weer opvullen.* 5.1.1.b

5.1.1.b

5.1.1.b *We beoordelen deze maatregel als effectief, maar zeer kwetsbaar. En dit terwijl het belang van de instandhouding van deze brand- en rookscheidingen nu zeer groot is.* 5.1.1.b

5.1.1.b

2. *In het gehele complex zijn vloeren beschermd met underlayment of multiplex en zijn wanden, trappen en ornamenten beschermd met een omtimmering van OSB-plaat. Vanuit het oogpunt van bescherming van het monument is dit begrijpelijk. Tegelijkertijd is er hiermee een aanzienlijke toename van brandbaar materiaal in de gebouwen. Eenmaal brandend kent dit plaatmateriaal een snelle branduitbreiding en door de grote hoeveelheid lijmen produceert het veel rook. Brandbestrijding en behoud van het monument komen daarmee juist in gevaar. Deze situatie vergt van alle medewerkers in de bouw voor hun eigen veiligheid en het behoud van het monument een groot besef van de brandbaarheid van de werkomgeving. Alle*

mogelijke maatregelen om ontsteking te voorkomen zullen strikt nageleefd moeten worden, zoals verbod op heetwerk, afscherming van risicovolle werkzaamheden en toezicht al dan niet door brandwachten.

3. *De harde brandscheidingen tussen bouwdelen zijn niet altijd even logisch en inzichtelijk. Er is afgesproken te onderzoeken of het mogelijk is een schematische weergave te maken van het Binnenhofcomplex met aanduidingen van bouwdelen en deze 'stoplijnen' in geval van brand. Te denken valt aan vereenvoudigde plattegronden of een transparant 3D model met interne scheidingen. Met deze plattegronden kan een boekwerkje worden samengesteld die in geval van calamiteiten en gidsing van hulpdiensten een rol speelt. Over exacte inhoud en uitvoering hebben we graag overleg.*
4. *De Grafelijke Zalen zijn geen onderdeel van de renovatie. Door de beheerders is toegelicht dat regulier onderhoud gecontinueerd wordt. De komende periode zal ook duidelijk worden welke aanvullende werkzaamheden ter verbetering van o.a. brandveiligheid mogelijk zijn. Afgesproken is dat de brandweer wordt geïnformeerd over deze plannen.*
5. *In het bouwdeel van AZ zijn de 14 punten uit de gebruikstoestemming besproken:*
  - *De brandscheiding tussen AZ en EK is complex en lastig te realiseren. Op verschillende punten zijn door het RVB zelf verbeterpunten geconstateerd. Voor zover die mogelijk zijn om uit te voeren vooruitlopend op de renovatie, worden deze opgepakt (punt 1)*
  - *AZ heeft toegelicht dat de situatie rondom de gebruiksveiligheid bij iedereen bekend is en de aandacht heeft. Bij bijzondere activiteiten wordt telkens beoordeeld of die kunnen uitwijken naar een externe locatie. Samen met de BHV en beveiliging is er extra aandacht voor brandrisico's (punt 2, 3, 7, 8 en 13)*
  - *Vanuit de beveiliging en BHV-organisatie is de situatie rondom training en oefeningen toegelicht. Er is extra aandacht voor de brandveiligheidssituatie en ontruiming worden zowel als table top als samen met medewerkers geoefend (punt 4, 11 en 12)*
  - *Het RVB heeft de afstemming met de bouwplaatsmanagers toegelicht, gericht op het goed blijven functioneren van de vluchtroutes van AZ (punt 5 en 6)*
  - *De technisch gebouwbeheerder heeft toegelicht welke inspecties plaatsvinden en wat de bevindingen zijn. Vooralsnog kunnen alle brandveiligheidsvoorzieningen goed worden onderhouden en zijn ook onderdelen nog voorradig (punt 9 en 10)*
  - *De Stadhouderspoort is nog niet verdiept. Voor het verdiepen tot 80 cm is wel een vergunningaanvraag ingediend. De verlening daarvan vertraagd vanwege de noodzaak van een natuurvergunning. Tot die tijd is de route vanaf het Plein voor de hoogwerkers van de brandweer van groot belang (punt 14)*
  - *Er wordt een afspraak gemaakt met de toezichthouders van de brandweer om alle besproken punten binnen AZ ook daadwerkelijk zelf te controleren.*

6. *Duidelijk is geworden dat na de renovatieperiode de onderdoorgang van de Stadhouderspoort weer naar het huidige niveau zal worden gebracht. De brandweer verzoekt te onderzoeken welke maximale verdieping ervan wel mogelijk is, aangezien gebleken is dat de hoogwerker van de brandweer 'net niet' er in de huidige situatie onderdoor past.*
7. *Afgesproken is om een dergelijke rondgang te herhalen.*

Verzoek verlenging gebruik tot medio 2025

Op 28 juni 2024 hebben het RVB en AZ een nieuwe gebruiksmelding gedaan. Deze melding is bij brief van 11 juli 2024 van AZ aan de burgemeester toegelicht. Daarin verzoekt AZ ons het gebruik van het Binnenhof-complex door AZ toe te staan tot de zomer van 2025. Reden daarvoor is dat de verhuizing van het ministerie naar de tijdelijke locatie aan de Bezuidenhoutseweg 73 is vertraagd. Er is een tijdelijke tussenvoorziening gevonden in het Catshuis en in een deel van de gebouwen van de ministeries van Veiligheid en Justitie en BZK aan de Turfmarkt. AZ benoemt opnieuw het nationaal belang bij het kunnen voortzetten van de werkzaamheden en het daarbij kunnen beschikken over een groot aantal hoog gerubriceerde stukken en systemen. Bovendien zijn hoogbeveiligde vergaderruimtes noodzakelijk. 5.1.1.b

5.1.1.b

5.1.1.b Op deze apparatuur zitten echter lange levertijden. Totdat deze maatregelen zijn doorgevoerd kan alleen het deel van de medewerkers dat lager gerubriceerd werk verricht, per augustus verhuizen naar de Turfmarkt. De overige medewerkers kunnen pas later vertrekken.

AZ schetst in de brief het volgende verhuisplan:

- Na het zomerreces verhuizen de ministerraad en onderraden inclusief ondersteunend personeel naar het Catshuis;
- Na het zomerreces verhuizen ongeveer 60 tot 70 medewerkers naar de Turfmarkt;
- Rond het kerstreces verhuizen de meeste andere medewerkers (circa 160) naar de Turfmarkt;
- Circa 80 medewerkers blijven werkzaam in het Binnenhof-complex tot aan de uithuizing naar de Bezuidenhoutseweg 73. Uw verwachting is dat het Binnenhof-complex uiterlijk 30 juni 2025 leeg kan worden opgeleverd.

Advies brandweer 26 juli 2024

Wij hebben het verzoek om verlenging van het gebruik toe te staan met de toelichting van AZ voorgelegd aan de brandweer en om advies gevraagd.

De brandweer heeft op 26 juli 2024 advies aan ons uitgebracht (aangehecht). In het advies wordt benadrukt dat het Binnenhof-complex, inclusief de bouwdelen van AZ, niet voldoet aan de minimale wettelijke brandveiligheidseisen.

Volgens de brandweer laten de 14 risicobeperkende maatregelen die met de instemming van 24 januari 2023 zijn opgelegd, onverlet dat de situatie in het Binnenhof-complex eenvoudig kan leiden tot een voor de brandweer onbeheersbare brand, waarbij het realistisch is te veronderstellen dat een brand leidt tot een totaalverlies van dit historische complex. Dit brengt grote risico's met zich mee voor eventueel achtergebleven personen en het brandweerpersoneel.

De 14 risicobeperkende maatregelen zijn erop gericht de risico's op het ontstaan van brand zoveel mogelijk te beperken, de aanwezige personen in staat te stellen het complex snel en veilig te ontvluchten in het geval van een daadwerkelijke brand en de bereikbaarheid van het binnenterrein voor de hulpdiensten te verbeteren. Onverminderd wijst de brandweer erop dat alleen met een grondige renovatie de genoemde risico's structureel kunnen worden gemitigeerd en daarmee kan worden voldaan aan de wettelijke brandveiligheidseisen. Het bouwdeel van AZ is zoals bekend nog niet (grondig) gerenoveerd en voldoet dus niet aan deze minimale wettelijke eisen.

Uit het advies blijkt ook dat de brandweer op 25 juli 2024 een quickscan in het complex heeft uitgevoerd, in aanvulling op het periodieke toezicht. Deze quickscan bevestigt het eerdere beeld. Ten overvloede merkt de brandweer op dat als gevolg van het niet voldoen aan de wettelijke brandveiligheidseisen, een eventueel operationeel optreden bij incidenten óók veiligheidsrisico's met zich meebrengt voor het ingezette brandweerpersoneel. Daarnaast brengt de combinatie van een langer gebruik van AZ en de renovatie in de directe nabijheid van AZ, een voortdurend veranderende situatie met zich mee die een beperkende invloed kan hebben op een eventuele inzet van de brandweer, aldus de brandweer.

Wettelijk kader

Gemeentewet

Artikel 125

Op grond van artikel 125, eerste lid, van de Gemeentewet is het gemeentebestuur bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang. Op grond van artikel 125, tweede lid, van de Gemeentewet wordt de bevoegdheid tot oplegging van een last onder bestuursdwang uitgeoefend door het college, indien de last dient tot handhaving van regels welke het gemeentebestuur uitvoert.

Algemene wet bestuursrecht

Artikel 5:32

Op grond van artikel 5:32 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) kan een bestuursorgaan dat bevoegd is een last onder bestuursdwang op te leggen, in plaats daarvan aan de overtreder een last onder dwangsom opleggen.

Omgevingswet

Artikel 18.2. (toedeling handhavingstaak)

Op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de Omgevingswet berust de bestuursrechtelijke handhavingstaak bij het voor de activiteit bevoegde gezag als sprake is van een activiteit waarvoor op grond van paragraaf 4.1.1 algemene regels zijn gesteld. Op grond van artikel 4.9 van de Omgevingswet is het college van burgemeester en wethouders het bevoegde gezag voor deze regels.

Besluit bouwwerken leefomgeving

Artikel 3.1. (toepassingsbereik: activiteiten)

Op grond van artikel 3.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) is hoofdstuk 3 van het Bbl van toepassing op het in stand houden van een bestaand bouwwerk.

Artikel 3.3. (toepassingsbereik: normadressaat)

Op grond van artikel 3.3 van het Bbl wordt aan de regels in hoofdstuk 3 van het Bbl voldaan door de eigenaar van het bouwwerk of degene die uit anderen hoofde bevoegd is tot het treffen van voorzieningen aan dat bouwwerk. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Artikel 3.5. (specifieke zorgplicht: bestaande bouwwerken)

Op grond van artikel 3.5 van het Bbl is degene die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat de staat van het bouwwerk tot gevaar voor de gezondheid of veiligheid kan leiden, verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om dat gevaar te voorkomen of niet te laten voortduren.

Artikel 3.11. (aansturingsartikel)

Op grond van artikel 3.11, eerste lid, van het Bbl is een bouwwerk bestand tegen brand zodat geen sprake zal zijn van instorting die een gevaar oplevert voor het vluchten of voor hulpverlening bij brand, gedurende een redelijke tijd.

Artikel 3.38. (brandcompartiment: omvang)

Op grond van artikel 3.38, eerste lid, van het Bbl heeft een brandcompartiment een gebruiksoppervlakte die niet groter is dan de in tabel 3.36 aangegeven oppervlakte.

Artikel 3.40. (weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag: niveau van eisen)

Op grond van artikel 3.40, eerste lid, van het Bbl is de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag van een brandcompartiment naar een ander brandcompartiment en een besloten ruimte waardoor een extra beschermde vluchtroute voert ten minste 20 minuten.

Artikel 3.118. (aansturingsartikel)

Op grond van artikel 3.118, eerste lid, van het Bbl heeft een bouwwerk zodanige voorzieningen dat de gebruikers het bouwwerk kunnen ontvluchten of op een andere manier in veiligheid kunnen worden gebracht.

Artikel 6.1. (toepassingsbereik: activiteiten)

Op grond van artikel 6.1 van het Bbl is hoofdstuk 6 van het Bbl van toepassing op het gebruik van bouwwerken.

Artikel 6.3. (toepassingsbereik: normadressaat)

Op grond van artikel 6.3 van het Bbl wordt aan de regels in hoofdstuk 6 van het Bbl voldaan door degene die het bouwwerk gebruikt. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Artikel 6.4. (specifieke zorgplicht: brandveilig gebruik van bouwwerken)

Op grond van artikel 6.4 van het Bbl is degene die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat als gevolg van het gebruik een van de volgende situaties kan ontstaan, verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om te voorkomen dat:

- a. brandgevaar wordt veroorzaakt;
- b. bij brand een gevaarlijke situatie wordt veroorzaakt;
- c. de melding van, alarmering bij of bestrijding van brand wordt belemmerd;

- d. het gebruik van vluchtmogelijkheden bij brand wordt belemmerd;
- e. het redden van personen of dieren bij brand wordt belemmerd; en
- f. er op een andere manier gevaar voor de brandveiligheid ontstaat of voortduurt.

Overtreding

Er is sprake van een brandonveilige situatie door de onveilige staat van de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20. Door de bouwdelen in deze brandonveilige staat te (laten) gebruiken, overtreedt u de zorgplicht uit artikel 6.4 van het Bbl.

Overtreder

Op grond van artikel 6.3 van het Bbl moet aan de regels in hoofdstuk 6 van het Bbl worden voldaan door de degene die het bouwwerk gebruikt. De brandonveilige bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 worden door medewerkers van AZ gebruikt. Gelet hierop merken wij u als gebruiker aan als overtreder van de zorgplicht uit artikel 6.4 van het Bbl.

Wij hebben tevens het RVB als eigenaar van de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 aangemerkt als overtreder van de zorgplichten uit artikel 3.5 en artikel 6.4 van het Bbl in een separaat besluit tot oplegging van een last onder dwangsom.

Beginselflicht tot handhaving

Gelet op het algemeen belang dat met handhaving gediend is, zal in geval van een overtreding van een wettelijk voorschrift het bestuursorgaan dat bevoegd is om met een last onder bestuursdwang of dwangsom handhavend op te treden, in de regel van deze bevoegdheid gebruik moeten maken. Slechts onder bijzondere omstandigheden mag van het bestuursorgaan worden gevergd dit niet te doen. Dit kan zich voordoen indien concreet zicht op legalisatie bestaat. Voorts kan handhavend optreden zodanig onevenredig zijn in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden in die concrete situatie behoort te worden afgezien.

Voornemen en zienswijze

Op 29 juli 2024 hebben wij ons voornemen om tot handhavend optreden over te gaan aan u kenbaar gemaakt.

Wij hebben u de gelegenheid geboden om binnen twee weken na het voornemen uw zienswijze te geven. U heeft hiervan gebruik gemaakt door op 12 augustus 2024 mondeling uw zienswijze te geven. Van deze mondelinge zienswijze is een verslag gemaakt. In de loop van diezelfde dag heeft u ook een schriftelijke zienswijze bij ons ingediend.

Samengevat brengt u in uw zienswijze naar voren dat u het betreurt dat het niet is gelukt om de tijdelijke huisvesting op de Bezuidenhoutseweg 73 tijdig gereed te krijgen en dat u daarvoor de verantwoordelijkheid neemt. U geeft aan zoveel als mogelijk aan de lastgeving te willen voldoen. Dit betekent volgens u concreet:

- De minister-president vertrekt uiterlijk 31 augustus naar de Turfmarkt;
- Het merendeel van de medewerkers aan het Binnenhof is uiterlijk eind september verhuisd naar de Turfmarkt. Deze verhuizingen vangen nu aan. De bijeenkomstfunctie in het Binnenhof is beëindigd;

- Alleen wie werk te doen heeft op de staatsgeheime ICT-voorzieningen die nog niet beschikbaar zijn op de Turfmarkt of wiens werk verbonden is aan de locatie, werkt nog (gedeeltelijk) op het Binnenhof. Dit is onder voorwaarden. Daarbij zullen per dag niet meer dan 70 medewerkers van het ministerie aanwezig zijn op het Binnenhof.

U heeft aangegeven dat de voorzieningen aan de Turfmarkt naar verwachting eind 2024 beschikbaar zullen zijn. De laatste 70 medewerkers zullen naar verwachting in het voorjaar van 2025 het Binnenhof verlaten. U geeft aan dat u zich zult inspannen de dagelijkse bezetting zo laag mogelijk te houden en het aantal van 70 niet zal overschrijden. De ruimtes waarin wordt gewerkt zult u zoveel mogelijk compartimenteren en medewerkers die voor een specifieke taak kort op het Binnenhof moeten zijn, zullen hun werk zo mogelijk op een geconcentreerde locatie verrichten.

In uw zienswijze gaat u ook in op de vluchtveiligheid van de medewerkers. U geeft aan dat deze niet in het geding is (geweest) en dat dit door de brandweer ook is bevestigd. U schrijft dat u ervan overtuigd bent dat de brandveiligheid wat betreft veilig vluchten robuust in elkaar steekt en door middel van de maatregelen die sinds april 2023 zijn getroffen nog verder is verbeterd. Door de afname van het aantal medewerkers naar 60-70 neemt de vluchtveiligheid nog verder toe. De constatering van de brandweer dat het risico bestaat op een onbeheersbare brand, raakt volgens u niet aan de vluchtveiligheid van de medewerkers.

Verder geeft u aan dat met de brandweer de afspraak zou zijn gemaakt dat bij het uitbreken van een brand het brandweerpersoneel het pand niet ingaat. U bent bereid om 24/7 brandwachten in het pand aanwezig te hebben die toezicht houden. De controle op eventuele achterblijvers zou door die brandwachten worden uitgevoerd. Daarom zou volgens u de veiligheid van het brandweerpersoneel niet in het geding zijn.

Ook is volgens u met de brandweer afgesproken dat in het geval van brand de keuze wordt gemaakt om de betreffende bouwdelen van het Binnenhof gecontroleerd te laten afbranden binnen bepaalde begrenzingen ("stoplijnen") en dat u de grote schade aan het erfgoed in dat geval accepteert.

U geeft over de gevolgen van de renovatie aan dat RVB is nagegaan of de bouwwerkzaamheden de komende periode extra brandrisico's met zich brengen. Tot het eerste kwartaal van 2025 zijn geen werkzaamheden te voorzien nabij de bouwdelen van AZ die het risico op brandgevaar in het gebouw vergroten. Er is volgens u regelmatig overleg met de brandweer over de aanrijroutes en opstelplaatsen in relatie tot de situatie op de bouwplaats.

Aan het slot van uw zienswijze verzoekt u ons om van handhavend optreden af te zien en te berusten in het volgens u zeer beperkte resterende gebruik onder voorwaarden van de bouwdelen 17 t/m 20 door AZ.

Advies brandweer d.d. 15 augustus 2024

Wij hebben de brandweer op specifieke onderdelen van uw zienswijze om een reactie gevraagd. Op 13 augustus 2024 heeft de brandweer ons desgevraagd mondeling een reactie gegeven op uw zienswijze. Op 15 augustus 2024 heeft de brandweer een schriftelijk advies uitgebracht naar aanleiding van door ons gestelde vragen (aangehecht). Wij hebben dit advies evenals het advies van 26 juli 2024 betrokken bij onze belangenafweging.

Belangenafweging

Wij achten het niet langer verantwoord om te berusten in het voortdurende gebruik van het Binnenhof-complex door de medewerkers AZ. Daarbij nemen wij de volgende omstandigheden in aanmerking.

Het is evident dat de bouwdelen 17-20 die door AZ worden gebruikt niet voldoen aan de minimale brandveiligheidseisen uit het Bbl. De zorgplicht in artikel 6.4 van het Bbl vraagt van u dat u alle maatregelen neemt om redelijkerwijs te voorkomen dat brandgevaar wordt veroorzaakt; bij brand een gevaarlijke situatie wordt veroorzaakt; de melding van, alarmering bij of bestrijding van brand wordt belemmerd; het gebruik van vluchtmogelijkheden bij brand wordt belemmerd; het redden van personen of dieren bij brand wordt belemmerd; en er op een andere manier gevaar voor de brandveiligheid ontstaat of voortduurt. Door de bouwdelen van AZ voortdurend te (laten) gebruiken, schendt u deze zorgplicht.

De brandweer heeft herhaaldelijk aangegeven dat de situatie in het Binnenhof-complex eenvoudig kan leiden tot een onbeheersbare brand. De aanwezigheid van de medewerkers van AZ in het complex leidt tot een verhoogd risico dat een dergelijke brand ontstaat. Daarover heeft de brandweer in haar laatste advies toegelicht dat uit diverse onderzoeken blijkt dat de belangrijkste oorzaken van een brand zijn gelegen in menselijk handelen, en het gebruik van elektrische apparaten. Met het beëindigen van het gebruik van het AZ-gebouw, zouden deze risicofactoren worden weggenomen en neemt dus de kans op brand in de bouwdelen – die zoals eerder gesteld, niet voldoen aan de minimale wettelijke brandveiligheidseisen – significant af, aldus de brandweer.

Het risico op een onbeheersbare brand raakt, anders dan u veronderstelt, volgens de brandweer bovendien wel degelijk aan de vluchtveiligheid van de medewerkers. De brandweer heeft toegelicht dat de wettelijke brandveiligheidseisen onder andere als doel hebben de beheersbaarheid van een brand te waarborgen en daarmee de onvoorspelbaarheid van de brand te reduceren. Mede omdat de betreffende bouwdelen niet aan deze (minimale) eisen voldoen (zie ook hierna), kan een brand in dit gebouw eenvoudig een onvoorspelbaar verloop hebben. Dit kan tot gevolg hebben dat aangebrachte vluchtvoorzieningen in zo'n situatie ontoereikend blijken te zijn en dat dan niet alle aanwezige personen tijdig kunnen vluchten. In deze situatie zal de eerste inzet van de brandweer zich primair richten op het pogen de achtergebleven mensen te redden. Dit doel prevaleert boven het beheersbaar krijgen van de brand, waardoor de kans op een onbeheersbare brand groter wordt.

Over de 14 opgelegde maatregelen heeft de brandweer toegelicht dat dit slechts *randvoorwaarden* zijn geweest om het gebruik van het pand te verlengen tot uiterlijk 31 juli 2024. Dit zijn incidentele maatregelen waarmee de risico's niet structureel worden gemitigeerd en de vluchtveiligheid niet structureel wordt gewaarborgd. De maatregelen zijn – zoals u bekend is - altijd bedoeld geweest als *tijdelijke* voorwaarden om het gebruik tot 31 juli 2024 te kunnen voortzetten.

Aan naleving van de maatregelen kan dan ook niet de conclusie worden verbonden dat niet langer een risico bestaat dat een onbeheersbare brand uitbreekt. Evenmin is daarmee de vluchtveiligheid van de medewerkers en de veiligheid van het brandweerpersoneel in voldoende mate gewaarborgd.

Bovendien heeft de brandweer aangegeven dat voor een aantal maatregelen (2 t/m 8) moeilijk kan worden gecontroleerd op de naleving. Hoewel de brandweer aan de hand van een steekproef een beeld krijgt van de effecten van deze maatregelen, kan de dagelijkse praktijk afwijken van de gebruiksvoorschriften. Hetgeen in de praktijk reeds is gebleken, zo geeft de brandweer aan.

Zo blijken risicobronnen aanwezig te zijn die naar het oordeel van de brandweer niet passen binnen het maatregelenpakket. Tevens heeft de brandweer uit de media vernomen dat afgelopen jaar bijeenkomsten en evenementen in de betreffende bouwdelen hebben plaatsgevonden; ook deze activiteiten passen naar het oordeel van de brandweer niet binnen het maatregelenpakket. Voorts licht de brandweer toe dat een deel van de maatregelen betrekking heeft op het primaire proces van AZ (maatregelen 2 en 7). Het is voor de brandweer echter niet na te gaan welke activiteiten al dan niet deel uitmaken van het primaire proces van AZ, en dus of de voorschriften op dit punt worden nageleefd.

Wij nemen voorts in aanmerking dat het risico op een onbeheersbare brand verder wordt verhoogd door de verbouwing van het Binnenhof. Het RVB heeft de brandweer laten weten dat – bij een langer gebruik – de werkzaamheden in de steeds directere omgeving van het gebouw van AZ zullen worden uitgevoerd. Hiermee verschuift de bouwplaats richting AZ. Hoewel ook voor een bouwplaats gebruiksvoorschriften gelden, kan de dagelijkse praktijk hiervan afwijken. De brandweer heeft toegelicht dat de situatie hierdoor in de praktijk aan verandering onderhevig kan zijn. Dit kan een beperkende invloed hebben op de ontvluchting, maar ook op een eventuele inzet van de brandweer.

Wij achten voorts de veiligheid van het brandweerpersoneel onvoldoende verzekerd. De brandweer herkent zich niet in de zienswijze genoemde afspraak dat in het geval van een brand de brandweerlieden het pand niet zullen betreden en dat de controle op achterblijvers wordt uitgevoerd door uw eigen brandwachten. In geval van een ontruiming kunnen BHV-ers of particulier ingehuurd brandwachten controleren op achterblijvers. Het is voorstelbaar dat niet alle aanwezige personen veilig hebben kunnen vluchten. In deze situatie verschuift het *controleren* op achterblijvers naar het *redden* van de achterblijvers. Voor het uitvoeren van reddingswerkzaamheden is de inzet van de brandweer nodig. Bij het bepalen van de mate waarin een inzet van de brandweer mogelijk is, moet door de brandweer de eigen veiligheid in ogenschouw worden genomen. Eigen veiligheid is altijd randvoorwaardelijk voor het optreden van de brandweer.

Wij nemen verder in aanmerking dat de brandweer aangeeft dat het bouwdeel van AZ uit 8 brandcompartimenten bestaat variërend van 750 tot 1.600 m², met een totaaloppervlak van 9.000 m². Omdat de uitvoering van de brand- en (rook) scheidingen binnen het bouwdeel van AZ niet voldoen aan de minimale wettelijke eisen, is volgens de brandweer allerm minst zeker dat deze brandscheidingen bij een brand de brand ook daadwerkelijk kunnen tegenhouden. Daarom moet het gehele bouwwerk van AZ (9.000 m²) als één brandcompartiment worden gezien. Volgens het Bbl geldt een maximale omvang van het brandcompartiment van 2.000 m². Het voorgaande heeft tevens gevolgen voor de vluchtveiligheid. Vluchtafstanden binnen het bouwdeel zijn lang en rookscheidingen die de vluchtafstanden moeten beperken zijn wel aanwezig, maar voldoen op veel punten ook niet aan de minimale eisen, aldus de brandweer. Hierdoor is rookverspreiding in het bouwwerk onvoorspelbaar en daarmee van nadelige invloed op de vluchtveiligheid (zie ook hiervoor). Verder heeft de brandweer de functie van stoplijnen toegelicht in geval van brand. Voor zover in de zienswijze zou zijn gesteld dat met de brandweer afspraken zijn gemaakt over de keuze om de bouwdelen gecontroleerd te laten afbranden binnen bepaalde grenzen ("stoplijnen"), herkent de brandweer zich niet in deze afspraken. De brandweer geeft aan dat een onbeheersbare brand er wel toe kan leiden dat de brandweer genoodzaakt is zich te richten op het stoppen van deze brand bij de eerstvolgende stoplijn. Dit kan resulteren in een verlies van dit bouwdeel, maar dit is geen keuze die vooraf door de brandweer is of kan worden gemaakt.

U heeft ons gevraagd te berusten in de aanwezigheid van 60-70 medewerkers, onder aanvullende voorwaarden, in de betreffende bouwdelen tot (naar uw verwachting) het voorjaar van 2025. Uit het voorgaande blijkt echter dat een risico bestaat op een onbeheersbare brand en dat de *aanwezigheid* van de medewerkers dit risico onaanvaardbaar verhoogt. Dat risico wordt bij de dagelijkse aanwezigheid van 60-70 medewerkers weliswaar wat verkleind ten opzichte van de dagelijkse aanwezigheid van 300 medewerkers in de huidige situatie, maar wij achten de situatie vanuit het oogpunt van brandveiligheid zo ernstig dat wij die niet (langer) kunnen aanvaarden. Bovendien is de vluchtveiligheid van deze medewerkers, zoals ook uit het voorgaande volgt, volgens de brandweer niet te waarborgen en is derhalve ook niet uitgesloten dat de brandweer onverhoopt achterblijvende personen moet (proberen te) redden met alle risico's van dien.

De aanvullende maatregelen die u in uw zienswijze heeft voorgesteld, maken het voorgaande niet anders. Deze maatregelen hebben wij aan de brandweer voorgelegd. Net als bij de eerder opgelegde 14 maatregelen geldt ook te dien aanzien dat deze maatregelen slechts mitigerend zijn, maar de risico's op een onbeheersbare brand niet tot een aanvaardbaar niveau doen afnemen. Bovendien is de vluchtveiligheid daarmee niet gegarandeerd.

Alleen door het vertrek van de medewerkers van AZ kan het risico op een onbeheersbare brand tot een aanvaardbaar niveau worden teruggebracht en is de veiligheid van de medewerkers en het brandweerpersoneel (zoveel mogelijk) geborgd. Wij kunnen daarom ook niet berusten in uw verzoek om 60-70 personen tot het voorjaar van 2025 werkzaam te laten blijven in de bouwdelen.

Wij begrijpen dat handhavend optreden de werkzaamheden van AZ kan bemoeilijken en dat mogelijk processen zullen worden verstoord. Wij achten dit belang echter niet zwaarwegend genoeg om in weerwil van de door de brandweer geconstateerde (brand)veiligheidsrisico's, te berusten in een langer durend gebruik van het Binnenhof-complex. Wij nemen daarbij tevens in aanmerking dat in de aanloop naar de instemming van het gebruik tot 31 juli 2024, en ook daarna, herhaaldelijk aan u duidelijk is gemaakt dat het gebruik na 31 juli 2024 niet zou worden toegestaan. De brandonveiligheid van het Binnenhof-complex is u bekend, en is door u ook nimmer bestreden. Het feit dat u niet vóór 31 juli 2024 in staat bent gebleken de tussenvoorziening aan de Turfmarkt geschikt te maken voor de medewerkers van AZ, mede gelet op de lange levertijden van volgens u noodzakelijke ICT-apparatuur, dient voor uw rekening en risico te komen.

Overwegende dat:

- aan het belang van brandveiligheid en brandveilig gebruik in algemene zin een zwaar gewicht moet worden toegekend;
- het Binnenhof-complex niet voldoet aan de wettelijke minimale brandveiligheidseisen;
- het bouwdeel van AZ moet worden gezien als één groot brandcompartiment;
- dientengevolge een risico bestaat op een onbeheersbare en onvoorspelbare brand die tot een totaalverlies van het hele complex kan leiden;
- niet op voorhand kan worden gesteld dat de brand bij een stoplijn kan worden tegengehouden;
- de aanwezigheid van de medewerkers van AZ het risico op het ontstaan van een dergelijke brand onaanvaardbaar verhoogt;
- de vluchtveiligheid van deze medewerkers in het geval van brand niet gewaarborgd is;
- er veiligheidsrisico's bestaan voor het brandweerpersoneel bij het controleren op of redden van personen en bij de brandbestrijding in algemene zin;

- het treffen van mitigerende maatregelen de genoemde risico's niet tot een aanvaardbaar niveau kunnen terugbrengen;
- de onvoorspelbaarheid van de situatie en daarmee de veiligheidsrisico's verder worden versterkt door de renovatie van het Binnenhof-complex;
- de brandveiligheidsrisico's alleen met een grondige renovatie structureel kunnen worden weggenomen;
- het in afwachting van deze renovatie niet verantwoord is het pand te blijven gebruiken;
- en daarom de medewerkers van AZ niet langer werkzaamheden moeten kunnen verrichten in het Binnenhof-complex,

gaan wij over tot handhavend optreden.

Nu de brandonveiligheid van het Binnenhof-complex niet op korte termijn kan worden weggenomen door bouwkundige aanpassingen (daartoe strekt immers de grootschalige renovatie), kan de brandonveilige situatie enkel tot een aanvaardbaar niveau worden teruggebracht door het zo spoedig mogelijk (laten) beëindigen van het gebruik van de bouwdelen 17-20 door medewerkers van AZ.

Besluit

Al het voorgaande in acht nemend, leggen wij aan u **een last onder dwangsom** op vanwege het handelen in strijd met de zorgplicht, neergelegd in artikel 6.4 van het Bbl. U dient de overtreding van deze zorgplicht te beëindigen en beëindigd te houden.

U kunt dit doen door het gebruik van de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 te Den Haag voor wat betreft de kantoorfunctie en de bijeenkomstfunctie volledig te (laten) beëindigen en beëindigd te (laten) houden. U kunt de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 te Den Haag (laten) sluiten voor medewerkers van AZ, zodat zij ter plaatse geen werkzaamheden meer verrichten.

U dient uiterlijk **18 september 2024** aan deze last te voldoen.

Indien u na het verstrijken van de gestelde begunstigingstermijn niet of niet volledig aan de inhoud van de lastgeving heeft voldaan, verbeurt u van rechtswege een dwangsom van EUR 100.000 (zegge: honderdduizend euro) per week dat u nog niet aan de last onder dwangsom heeft voldaan, met een maximum van EUR 1.000.000 (zegge: één miljoen euro).

Wij achten de hoogte van de hierboven genoemde dwangsom gerechtvaardigd gelet op het zwaarwegende belang van de brandveiligheid, alsmede de aard van de overtreding en de mogelijke gevolgen van het voortduren daarvan. Wij gaan ervan uit dat de hoogte van de dwangsom voor u voldoende prikkel geeft om aan deze lastgeving te voldoen.

Opheffing last

Vanaf het moment dat deze last onder dwangsom een jaar van kracht is geweest zonder dat de dwangsom is verbeurd, kunt u op grond van artikel 5:34, tweede lid, van de Awb verzoeken om opheffing van deze last. Aan een dergelijk verzoek zal in elk geval medewerking worden verleend op het moment dat de bouwdelen aan het Binnenhof 17 t/m 20 te Den Haag na renovatie door RVB zijn opgeleverd en daarmee voldaan wordt aan de minimale regels omtrent brandveiligheid in het Bbl.

Gemeente Den Haag

Ons kenmerk
BSD/10785192

Zijn er nog vragen?

Voor vragen of informatie naar aanleiding van deze brief kunt u (onder vermelding van het bovenaan deze brief vermelde zaaknummer) een e-mail sturen naar: 5.1.2a@denhaag.nl

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Ilma Merx

Jan van Zanen

Bijlagen:

- advies Brandweer Haaglanden d.d. 26 juli 2024
- advies Brandweer Haaglanden d.d. 15 augustus 2024

BEZWAARSCHRIFT

Bent u het niet eens met dit besluit? En bent u belanghebbende? Dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Stuur dit uiterlijk binnen zes weken na de bekendmaking van het besluit naar:

Burgemeester en wethouders van Den Haag
AWB/bezwaar
Postbus 12 600
2500 DJ DEN HAAG

In het bezwaarschrift moet het volgende staan:

- naam en adres;
- de datum en handtekening;
- een duidelijke omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt (stuur een kopie mee of noem het kenmerk);
- de argumenten voor bezwaar;
- dient u namens iemand anders het bezwaar in? Stuur dan een volmacht mee.

Op www.denhaag.nl/bezwaar vindt u meer informatie. Via de site kunt u ook een digitaal bezwaarschrift indienen.

Bij een spoedeisend belang kunt u een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank Den Haag.

< 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e
5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e
< 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e
< 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e
< 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e @minbzk.nl < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e
< 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e
5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e
< 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e
< 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e
< 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>
< 5.12.e @minbzk.nl>, 5.12.e < 5.12.e @minbzk.nl>

Onderwerp: TK Kamerbrief over beëindiging kantoor- en bijeenkomstfunctie ministerie van AZ op Binnenhof

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

From: "5.12.e"
Sent: Tue, 24 Sep 2024 17:14:03 +0200
To: "5.12.e" <5.12.e@denhaag.nl>; "5.12.e" <5.12.e@denhaag.nl>
Subject: Controle brandweer Binnenhof

Hi 5.12.e en 5.12.e

De medewerkers die vanuit de gemeente Den Haag (waarschijnlijk) aanwezig waren bij de controle van het Binnenhof-complex zijn 5.12.e (5.12.e) en 5.12.e (5.12.e).

Met vriendelijke groet,

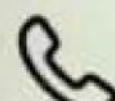
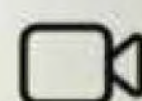
5.12.e
5.12.e Directie Veiligheid
5.12.e

Gemeente Den Haag
BSD
Postbus 12640
2500 DN Den Haag
www.denhaag.nl

512e

Andrew van Esch

di 23 jul

Dag Jan, waar je ook verblijft nu.
Ter informatie, D66 gaat je
vandaag in een persbericht
oproepen om standvastig te zijn en
AZ te laten verhuizen eind deze
maand.

12:23

groet, Andrew

12:23

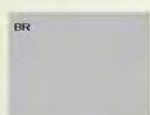
ma 29 jul

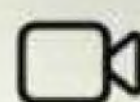
20:03

do 12 sep

Collegeleden

Arjen Kapteijns, hilbert, Il...

gewijzigd. [Meer informatie](#)

Collega's, met excuses voor het storen, het volgende. Zoals in de rondvraag in de laatste collegevergadering voor het reces aangekondigd, leg ik jullie een voorgenomen besluit voor tot het opleggen van een dwangsom aan het ministerie van AZ en het RvB etc. Graag aandacht hiervoor. Het 'besluit' komt er zsm aan. Geniet verder van het reces, hgr jan

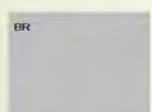
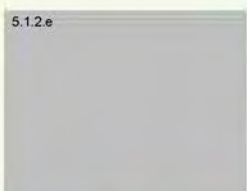
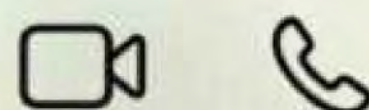
16:12 ✓✓

vr 16 aug

Collega's, opnieuw met excuses voor het storen, het volgende. Nav de rondvraag in de laatste collegevergadering voor het reces, leg ik jullie nu - na de ontvangst van de zienswijze van de zijde van het rijk - het definitieve besluit voor tot het opleggen van een dwangsom aan het ministerie van AZ en het RvB etc. Graag aandacht hiervoor. Het 'besluit' komt er zsm aan. Geniet van het laatste stuk van het reces, hgr jan

   Mona Keijzer

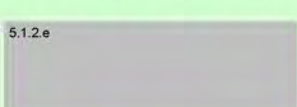
ma 29 jul

Ha Mona, hopelijk maak je het goed. Mogelijk heb je de berichtgeving over het ministerie van AZ en de brandveiligheid van het Binnenhof gezien. Vandaag en vorige week (tot mijn onaangename verrassing). Ik begrijp dat onze medewerkers hierover in goed contact zijn. Voor alle zekerheid: weet ook mij rechtstreeks te vinden. Zien of spreken elkaar ongetwijfeld snel weer. hgr jan (vanz)

17:35 ✓✓

Dank, Jan. Het is allemaal wat. Heb je Dick gesproken?

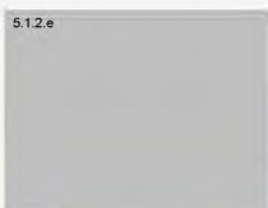
21:25

Via app contact met Dick gehad (en afgelopen anderhalf jaar iedere maand live contact met SG AZ en van RVB). Enfin we weten elkaar te vinden hgr jan

21:30 ✓✓

ma 12 aug

Dick Schoof

zo 11 aug

Beste Jan, gisteravond heb ik bij (in Parijs) desgevraagd aangegeven dat uit het torentje vertrek, uiterlijk 1 september. Discussie moet tenslotte niet om mij gaan want ben ik ben niet gebonden aan het torentje zoals je weet. Tegelijk is er voor een kleine groep AZters nog wel een echt probleem tav stg/nv. Ik hoop dat de gemeente en az daar met elkaar de komende dagen en weken uitkomen. Afgelopen vrijdag heb je daarover al contact gehad met de sg Gert Jan. Groet Dick

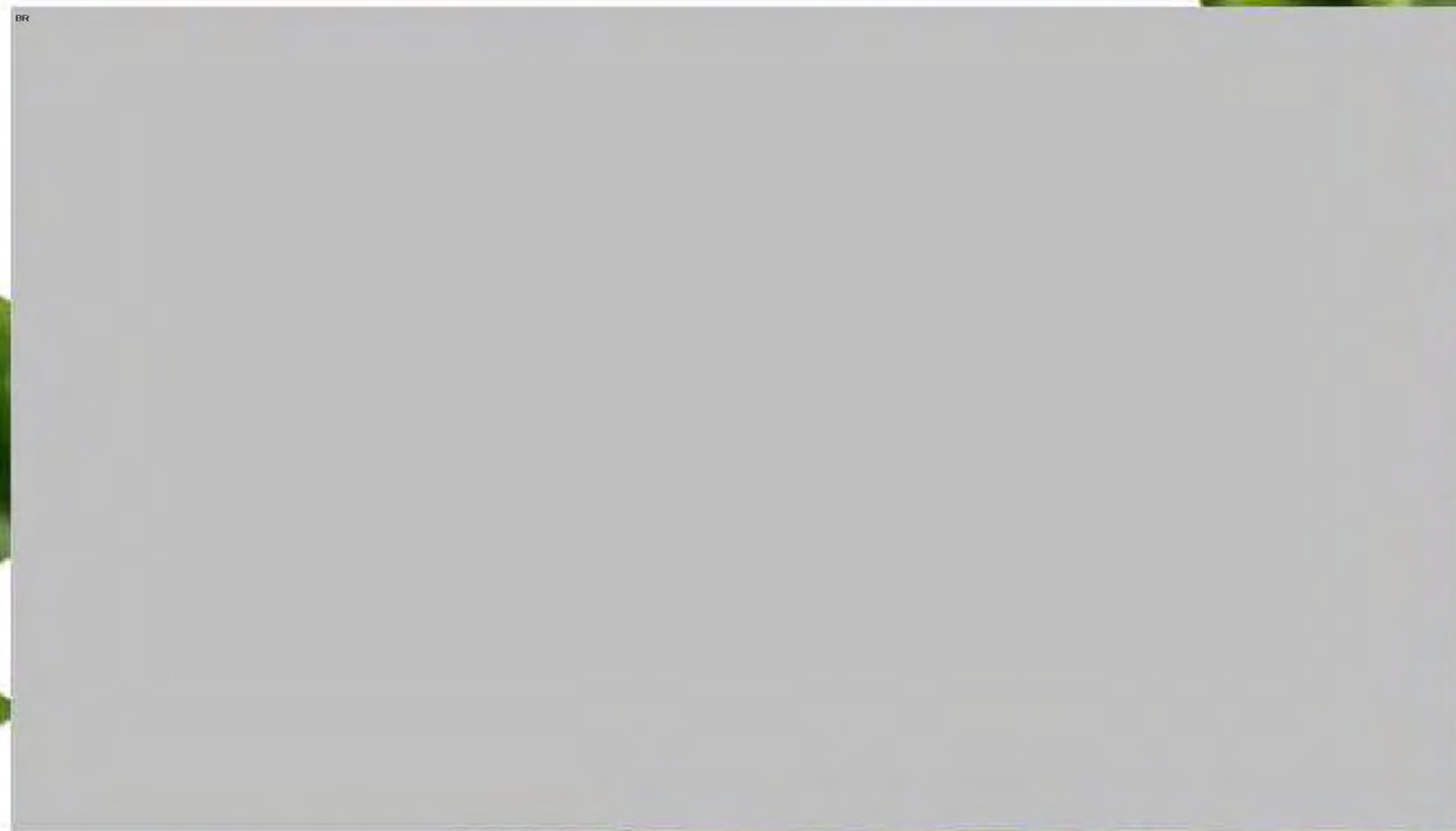
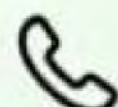

Ha dick, dank voor je bericht. Ik zie morgen de zienswijze tegemoet en ga dan aan de slag met voorbereiding van een def collegebesluit. hgr jan

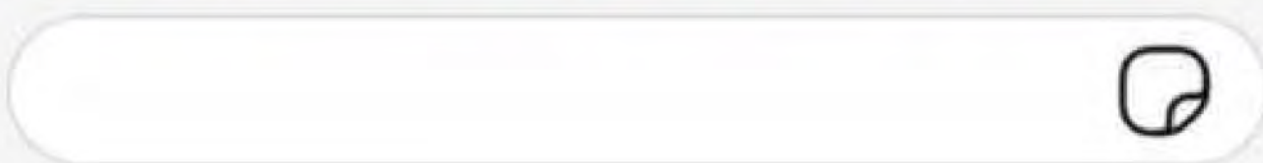
Gert-Jan Buitendijk

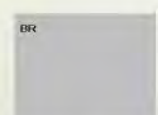
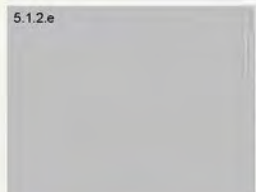
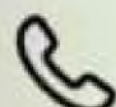

ma 19 aug

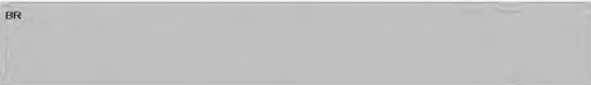
Ha Gert-Jan, ter info het volgende.
Zo meteen ontvangen jullie per mail
het definitieve besluit van het
college. Het college ziet geen
ruimte om te schuiven met het
moment dat het Binnenhof geheel
leeg moet zijn. Om jullie de tijd te
geven om iedereen uit te huizen is
het einde van de
begunstigingstermijn bepaald op
18 september. Uiteraard nemen de
woordvoerders contact op met
jullie communicatiemedewerkers
over het persbericht.
hartelijke groet, jan (vanz)
Cc Dick Schoof en Mona Keijzer

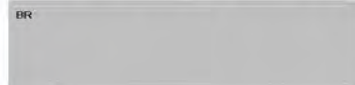
10:33 ✓✓

   Dick Schoof

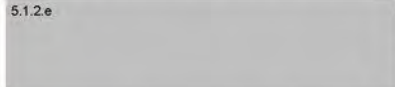
ma 29 jul

Beste Jan, dank voor je bericht. Ik heb je vm gehoord.

 Heb inmiddels sg gesproken en jij ook volgens mij. Wij beraden ons op onze zienswijze op jullie voorgenomen besluit en je hoort snel van ons. Groet Dick

13:38

zo 11 aug

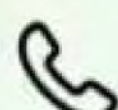
Beste Jan, gisteravond heb ik bij (in Parijs) desgevraagd aangegeven dat uit het torentje vertrek, uiterlijk 1 september. Discussie moet tenslotte niet om mij gaan want ben ik ben niet gebonden aan het torentje zoals je weet. Tegelijk is er voor een kleine groep AZters nog wel een echt probleem tav stg/nv. Ik hoop dat de gemeente en az daar met elkaar de komende dagen en weken uitkomen. Afgelopen vrijdag heb je daarover al contact gehad met de sg Gert Jan. Groet Dick

5.1.2e

Dick Schoof

voorbereiding van een def
collegebesluit. hgr jan

ma 19 aug

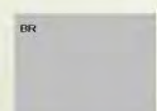
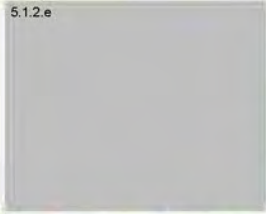
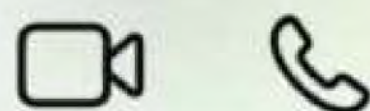
Ha Dick, ter info het volgende. Zo meteen ontvangen jullie per mail het definitieve besluit van het college. Het college ziet geen ruimte om te schuiven met het moment dat het Binnenhof geheel leeg moet zijn. Om jullie de tijd te geven om iedereen uit te huizen is het einde van de begunstigingstermijn bepaald op 18 september. Uiteraard nemen de woordvoerders contact op met jullie communicatiemedewerkers over het persbericht.
hartelijke groet, jan (vanz)
Cc Gert-Jan en Mona

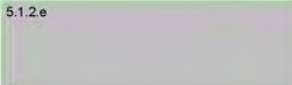
10:32 ✓✓

Dank Jan. Had liever een ander besluit gekregen maar dat is niet aan mij. Groet Dick

11:19

   Mona Keijzer

(en afgelopen anderhalf jaar iedere maand live contact met SG AZ en van RVB). Enfin we weten elkaar te vinden hgr jan

21:30 ✓✓

ma 12 aug

Hai Jan, Kan ik jou even spreken?
Groet, Mona

19:29

ma 19 aug

Goedemorgen Mona, ter info het volgende. Zo meteen ontvangen jullie per mail het definitieve besluit van het college. Het college ziet geen ruimte om te schuiven met het moment dat het Binnenhof geheel leeg moet zijn. Om jullie de tijd te geven om iedereen uit te huizen is het einde van de begunstigingstermijn bepaald op 18 september. Uiteraard nemen de woordvoerders contact op met jullie communicatiemedewerkers over het persbericht.
hartelijke groet, jan (vanz)
Cc Dick Schoof en Gert-Jan Buitendijk

10:34 ✓✓

OPNAMERAPPORT BRANDVEILIGHEID

Datum: 23-09-2024

OBJECTGEGEVENS

Objectnaam:	Ministerie van algemene Zaken
Straatnaam:	Binnenhof
Huisnummer:	19
Postcode:	2513AA
Woonplaats:	's-Gravenhage

MELDING

Beschrijving:	Het gebruik van het gebouw (object) van het Ministerie van Algemene Zaken moest op last van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Den Haag op 18 september 2024 beëindigd zijn.

UITGEVOERD ONDERZOEK

Constatering:	Op donderdag 19 september 2024 is door de toezichthouder van de VRH in het bijzijn van 5.1.2.a van het Rijksvastgoedbedrijf en 5.1.2.a en 5.1.2.a van de gemeente Den Haag een rondgang gemaakt door het gebouw. Deze rondgang is uitgevoerd op verzoek van de gemeente Den Haag. Geconstateerd is dat al het personeel is verplaatst naar een andere locatie, behoudens enkele beveiligingsmedewerkers, technische medewerkers (IT afdeling) en de huismeester. Werkzaamheden die nu nog plaatsvinden zijn het beveiligen van het gebouw, het ontmantelen van de aanwezige computersystemen en het voor verhuizing gereedmaken van diverse goederen en meubelstukken. Kantoorwerkzaamheden vinden er niet meer plaats, alle ruimtes zijn leeg.
Locatie constatering:	Gebouw Binnenhof 19
Te adviseren maatregel:	Geen,
Gemaakte afspraak:	Er zijn geen aanvullende afspraken gemaakt.

FOTO'S

N.v.t.

5.1.2.e

ONDERTEKENT

5.1.2.e

5.1.2.e

